

268 Ft,
határon túl: 1 Euro

MAGYAR TEÁTRUM

XV. évfolyam, 4. szám • 2023. április

A Magyar Teátrumi Társaság havilapja

www.magyarateatrum.hu

Friss hírek a magyarateatrum ONLINE oldalán!

Kránicz Richárd – 8-9. oldal

A kendőzseb szikrája

A revizor. Mészáros Mihály jutalomjátéka, rutinos drámai színészek kíváncsi alámerülése a különös komédiába, ifonti lendület, jelenkorérzet. A Jókai Színház előadását a Gogolt kedvelő, Jászai Mari-díjas Pataki András rendezte. (10-11. oldal)

Egy kicsit mindannyian Anna Kareninák vagyunk

A 10. Színházi Olimpia keretein belül Tolsztoj örökéletű mesterműve, az Anna Karenina elevenedett meg a Kecskeméti Nemzeti Színház nagyszínpadán az Újvidéki Színház előadásában. A darabról a címszereplőt alakító Fülöp Tímeával beszélgettünk. (14-15. oldal)

Tarol A Pál utcai fiúk Komáromban

A Komáromi Jókai Színház falait megrengető ünnepségben volt része A Pál utcai fiúk musical stábjának a március végi premieren. Felállva, hosszú percekig tapsolta közönség a sikercsapatot. A finálé dalának népszerű sorait, "Ez a jel, innen el soha nem szaladunk/ Gyere mondd, hogy a grund mi vagyunk!" a né-

zőtéren többen együtt énekeltek a szereplőkkel, akiket alig akartak leengedni a színpadról.

A 70. jubileumi évad fontos gondolata és üzenete volt, hogy Dész László – Geszti Péter és Grecsó Krisztián művét – amely Molnár Ferenc azonos című regénye alapján készült - tűzte műsorára a ko-

máromi teátrum. Rédlí Károly rendezése szól hűségéről, bátorságról, a háború értelmetlenségéről, az összefogás erejéről, amikor a grund, lehet egész élet jelképe, kulturális örökség, színház, a felnőtté válás és a nagy kiállítások helyszíne.

(20-21. oldal)

A kiválasztott és a középszer

Amadeus latin fordításban azt jelenti, hogy "Isten szeretett". Mozart pedig egyenlő a világmindenség egyik megfejthetetlen zsenijével, génuszával, improzatorával, és rejtélyével. Salierivel való kapcsolata ugyancsak misztikus. Peter Shaffer sikert sikerre halmozó drámája az Amadeus - a belőle készült film 8 Oscar-díjat kapott - a Tatabányai Jászai Mari Színház idei kiemelkedő produkciójának ígérkezik. A kiválasztottságnak és a középszerűségnek a találkozása ebben a történetben Guelfino Sándor rendező újító olvasatában, szemléletében Csabai Csongor és Crespo Rodrigo magas színvonalú főszereplésével minőségi, tételt bíró, művészi színházi élményt jelent. (6-7 oldal)

9 772061 150000

2 3 0 0 4

A Fertőrákosi Kőfejtő és Barlangszínház A világörökség része újra vár!

Egyedülálló helyszín egész Kelet-Európában, az UNESCO világörökségének a része, a Fertő-táj 7 csodájának egyike a Fertőrákosi Kőfejtő és Barlangszínház, amely idén április elején nyitotta meg ismét kapuit a kirándulni vágyók számára. Az ország egyetlen barlangszínháza igazi turistacsalogató természeti kincs, és témaparkja egyedülálló kirándulási lehetőséget, remek családi programot és csodálatos kilátást kínál az arra látogatóknak.

Magyarország kulturális intézményei közül az egyik legkülönlegesebb, legimpozánsabb a fertőrákosi barlangszínház. A helyszín egyediségét nemcsak a fantasztikus látvány, hanem a környezet kézzel tapintható, több ezer éves történelmi múltja adja. A világon hasonló játszóhely és koncerthelyszín nagyon kevés van. A jelenleg 760 férőhelyes, fűthető ülésekkel rendelkező színház 60 fős zenekari árokkal, a forgószínpad alatt pedig 1100 m² alapterületű kiszolgáló helyiséggel rendelkezik.

Az 1937-es első koncert, majd az 1970-es első színházi előadás óta rengeteg operának és operettnek, komoly- és könnyűzenei koncertnek, valamint tánc- és színházi előadásnak adott otthont. A barlangszínházba szinte az ország-világ minden pontjáról érkeztek művészek, társulatok, zenekarok az elmúlt ötven évben. Grammy-díjas világsztárok koncertjei mellett olyan külföldi színházak előadásait is láthatta itt a közönség, mint a Kassai Állami Opera, a Pozsonyi Állami Opera vagy a Kolozsvári Magyar Opera. A kőfejtő akusztikai

jellemzői a kimondottan zenei célra épített koncerttermek adottságait is felülmúlják.

A barlangszínházon belül két helyszínen is programokkal várják a közönséget. Két éve kamaratermet alakítottak ki, melyet a barlang akusztikáját felfedező neves zeneszerzőről és karmesterről, Dohnányi Ernőről neveztek el. Itt a nyári évadban a dzsessz és a klasszikus zene kedvelőit várják kamarakonzertekre. A nagyszínpadon pedig ebben az évadban a Mágnes Miska, a Hegedűs a háztetőn, a Sissi, a császárné, a Vadak Ura – The Covenant és a Cinderella című zenés előadásokat láthatják a nézők. A zene kedvelői Ákos, a Neoton vagy akár Fenyő Miklós és Szandi koncertjére is ellátogathatnak, de részesei lehetnek a Győri Filharmonikus Zenekar három koncertjének is a nyári évadban. Kiemelkedő produkció a Carpathian Impressions című hangverseny, amellyel a három zongoraművész – Polgár Éva, Borbély László és Varga Gábor – amerikai turnéja után hazánkban először itt lép színpadra.

A barlangban a terület közet- és őslénytani értékeit bemutató állandó kiállítás látható. Életre kel a 15 millió évvel ezelőtti miocén őstenger világa a kőfejtőben, őscápa és ősdelfin testrekonstrukciók láthatók életnagyságban kiállítva. Az igazi kalandról, a látogatói élmény életszerűbbé válásáról diorámák, installációk és animációs filmvetítések gondoskodnak, s az érdeklődők a fertőrákosi lajtamésző bányászatának történetét is megismerhetik. A témapark hétvége 11 és 15 órakor kezdődő, Barlangoló elnevezésű vezetett sétára várja a kedves látogatókat.

A Duna Táncműhely legújabb produkciója

a Nemzeti Táncszínházban

A Nemzeti Táncszínház színpadán mutatta be legújabb, **Tájképek** című előadását a Duna Táncműhely március 25-én. Az előadásban a **tánc legkülönbözőbb területeiről** érkező, már hosszú évek óta a szakmában dolgozó művészek szerepeltek, hiszen a más-más műfajban alkotó táncosok teste más-más tájképet festhet a színpadon.

Egy tájkép különböző korok lenyomatait őrzi, koncentrációk ben-

ne az ábrázolt táj múltja és jelene, a természet adta letisztult formák. Elmondható ez a táncos testéről is, amelyre a művész élettapasztalatai kifejezetten jótékony hatással bírnak: életenergiáit felerősítik, koncentráltabbá és kifejezőbbé teszik. Eltűnnek belőle a felesleges mozdulatok, salangmentessé válik, különleges esztétikai értékre tesz szert.

A Tájképek című előadáshoz az alkotók olyan kiemelkedő koreográfusok munkáiból inspirálódtak, mint

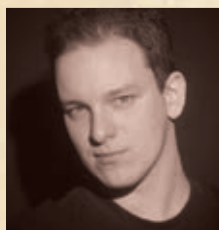
Pina Bausch és Jiří Kylián, akik sokat tapasztalt, már nem aktív táncművészekkel készítettek darabokat, hiszen rájöttek arra, milyen mély kifejezőképesség rejlik az öregedő testben. A Duna Táncműhely új bemutatója szintén azt kívánja igazolni, hogy a táncos létnek nem feltétele a fiatalság.

Támogatók: Nemzeti Kulturális Alap, Emberi Erőforrások Minisztériuma, Magyar Művészeti Akadémia, Kós Károly Műveődési Ház és Könyvtár.

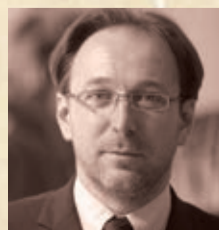
Szerzőink, munkatársaink:

Tarics Péter

Csicsely Zoltán

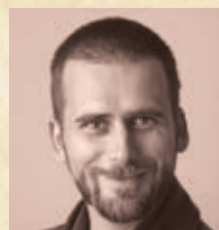
Fekete Péter

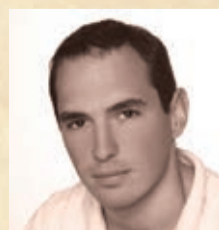
Kovács Attila

Józsa Mihály

Nyári Attila

Ferencz András

Balogh Tibor

Vidnyánszky Attila újabb öt évre a Nemzeti Színház vezérigazgatója

Vidnyánszky Attila marad a Nemzeti Színház vezérigazgatója a következő öt évben is.

Legutóbb 2018 februárjában közölte az Emberi Erőforrások Minisztériuma, hogy Balog Zoltán akkori miniszter 2018. július elsejei hatállyal újabb öt évre megbízta Vidnyánszky Attilát a Nemzeti Színház vezetésével. Vidnyánszky Attila 2013 óta a Nemzeti Színház vezetője.

Vidnyánszky Attila 1964-ben született az ukrajnai Beregszászon, 2004-ben a Magyar Állami Operaház főrendezőjévé nevezték ki, 2005 óta tagja a Magyar Művészeti Akadémiának, 2006 és 2013 között a debreceni Csokonai Nemzeti Színház igazgatója volt, 2008-ban részt vett a Magyar Teátrumi Társaság megalapításában, a szervezetnek azóta elnöke. 2020-tól a budapesti Színház- és Filmművészeti Egyetemet fenntartó alapítvány kuratóriumi elnöke, 2011-ben megkapta a Kossuth-díjat.

MTI

Világszínházi ünnepre készül a MITEM

Magyarország eddigi legnagyobb szabású nemzetközi színházi programja valósul meg idén áprilistól június végéig. A 10. Nemzetközi Színházi Olimpia a hazai és határon túli magyar teátrumok bevonásával, összesen mintegy 750 produkciót kínál a közönségnek. Ám nemcsak földrajzi értelemben feszegeti a határokat a hatalmas műsorfolyam, a műfaji sokszínűség jegyében a táncszínházaktól a bábszínházakon át a cirkuszig vonultatja föl a legkülönfélébb produkciókat, valamint több kisebb „kamarafesztivál” is illeszkedik az eseményisorozatba. Mindennek a gerincét a Madách Nemzetközi Színházi Találkozó (MITEM) programjai adják.

Annak, hogy a 10. Színházi Olimpiát 2023-ban Magyarország rendezheti meg, a legfontosabb előzménye a MITEM volt. A 2014-ben Vidnyánszky Attila által alapított találkozó sikeressége és azok a kapcsolatok, amelyek a Nemzeti Színház ennek révén kialakított a nemzetközi színházi szcénában, azt eredményezték, hogy 2020-ban úgy döntött az olimpia szervezőbizottsága, Magyarország szervezheti meg a rendezvény-

sorozatot. A MITEM eddigi nyolc alkalma egyértelműen bebizonyította, érdemes kilépni a komfortzónából, és nyitni a hazánkban ritkán jár, vagy korábban még ismeretlen színházi műhelyek, alkotók felé. „Tehetséges és tapasztalt művészi, műszaki és ügyviteli szakembereinek köszönhetően a Nemzeti Színház a magyar színházi szakma intézményi központja: egyaránt nyitott a nemzetközi avantgárd színházi elképze-

lésekre és a hagyományok ápolására. Ez teszi különösen alkalmassá, hogy hídként összekössön különböző iskolákat és színpadi formanyelveket. Világunkban, melyet a színházak homogenizálódása jellemez, a Nemzeti Színház a harmóniateremtés és Új Humanizmus mottó jegyében a sokszínűség, tolerancia, multikulturalizmus elkötelezett támogatója” – fogalmazott Theodórosz Terzopolosz, a Színházi Olimpia egyik alapítója, az olimpia nemzetközi bizottságának elnöke.

Az eddig megvalósult MITEM-eken 2014 óta több mint 200 előadás vendégszerepelt, csaknem 40 ország képviselésében. Kazanytól Portóig vagy Athéntól Stockholmig megfordult a Nemzeti Színházban az európai kontinens szinte valamennyi országának egy-egy társulata, de fellépett az eddigi találkozókon iraki, dél-koreai, jakutföldi, tunéziai színház, vagy éppen tradicionális kínai opera is. Visszatérő vendégek, izgalmas, új kulturális találkozások terepévé vált a MITEM az elmúlt évek alatt, miközben felvillantotta a nemzetközi színházi élet legnagyobb alkotóinak előadásait, mint például Eugenio Barba, Eimuntas Nekrošius, Silviu

Purcărete, Michael Thalheimer, Robert Wilson vagy Valère Novarina rendezéseit. Megmutatta a legmeghatározóbb színházi műhelyeket a milánói Piccolo Teatrótól, a holstebrói Odin Teatreten és a moszkvai Vahtangovon át a Berliner Ensemble-ig. Évről évre bővült azoknak a társulatoknak a köre is, amelyek korábban még nem jártak Magyarországon, és itt ismerhette meg munkájukat a magyar közönség. A nemzetközi színházi visszajelzések alapján a MITEM mostanra a jelentős európai fesztiválok sorába lépett.

A 9. MITEM mottója egy idézet a névadó, a 200 éve született Madách Imre Az ember tragédiája című művéből: „Mondottam, ember: küzdj és bízza bízzál!” A találkozó 19 ország 35 társulatának 68 előadásával várja a színházkedvelőket április közepétől egészen június 18-ig. A minden eddiginél változatosabb és gazdagabb programban több egészen friss előadás is szerepel, olyan társulatoktól, amelyek még nem jártak a találkozón. A világhírű angol rendezőpáros, Declan Donnellan és Nick Ormerod legújabb nemzetközi projektje Calderón Az élet álom című művének feldolgozása a Cheek by Jowl társulatával Madrid és London után érkezik a MITEM-re. A londoni Comploté társulat a Nobel-díjas Olga Tokarczuk regényének adaptációját hozza el Budapestre, Hajtsd ekédet a holtak csontjain át címmel, Simon McBurney rendezé-

sében. Szintén újdonság, hogy ezúttal a tengerentúlról érkező, mexikói színházak előadásait is láthatja a közönség. A Színházi Olimpia alapítói közül a japán Tadashi Suzuki és a görög Theodórosz Terzopolosz is itt lesz társulatával, előbbi most először, utóbbi pedig már visszatérő vendégként. Igazi kuriózzumnak számít a német Heiner Goebbels rendezésében a Minden, ami megtörtént és megtörténhet című színházi vízió, amit a Tüskecsarnokban láthatnak a nézők. Ázsiából is izgalmas produkciók jönnek, kínai Faust tragédiája és indiai Macbeth is érkezik majd. Ugyancsak különleges csemege lesz egy hagyományos tibeti opera, vagy az olasz Teatro Tascabile di Bergamo és az indiai Kalatharangini Kathakali School koprodukciójában megvalósuló Történetek a Mahábháratából című, kathakali stílusú, klasszikus indiai táncszínházi előadás, amely napnyugtától napkeltéig, több mint hét órán át szippantja be a nézőket India varázslatos világába.

9. Madách Nemzetközi Színházi Találkozó

2023. április 1 – július 1.
19 ország / 35 társulat / 68 előadás

A MITEM idei kínálatában a korábbi évekhez hasonlóan, több mesterkurzus és kísérőprogram is szerepel. A részletes programért látogassanak el a MITEM honlapjára!

mitem.hu/aktualis

Szerzőink, munkatársaink:

Tompágybor Kornél

Kiss József

Varga Róbert

Mészáros István

Szabó Anikó (Szaan)

Rákász Judit

Pálfalvi-Pottyondy Nóra

10. Színházi Olimpia

Különleges előadások száz helyszínen

Április 15-én tartották a 10. Színházi Olimpia ünnepélyes megnyitóját Budapesten a Nemzeti Színház előtt. A rendezvényen 58 ország 400 társulata 750 produkcióval és 7500 fellépővel várja az érdeklődőket. A programok április 1-én kezdődtek és július 1-jéig országsgazerte csaknem 100 helyszínen valósulnak meg.

A különleges előadások, színházi, tánc-, báb-, gyermek- és ifjúsági fesztiválok, amatőr- és diákszínházak találkozók, kiállítások és szakmai programok szerte az országban zajlanak.

Láthatók lesznek előadások Olaszországból, Németországból, Svájcól és Angliából is, valamint műsorra tűzik dél-afrikai köztársasági, kínai, japán és mexikói társulatok produkcióit is.

A Színházi Olimpiához több mint 20 fesztivál csatlakozott, többek között az idén jubiláló VÉNEGY Fesztivál, a Győri Nemzeti Színház Duna Fesztiválja, a Karinthy Színház Mesemondó Fesztiválja és a IX. Madách Nemzetközi Színházi Találkozó (MITEM) a Nemzeti Színház szervezésében, amely az olimpia központi eseménye lesz.

Az április 15-i ünnepélyes megnyitón a Bajor Gizi parkban, koncertekkel, tematikus játékokkal, amatőr színházi produkciókkal és további utcaszínházi performanszokkal várták az érdeklődőket.

A megnyitó fellépői között szerepelt többek között a Magyar Nemzeti Táncgyűttes, a Hiperkarma, Földes László Hobo, Szarka Tamás és zenekara, valamint az SZFE zenekara.

Budapest terei színházművészeti fiesztának adnak otthont; a megnyitón az utcaszínházi műfajt több

mint 20 hazai és külföldi társulat képviselte.

Az április 15-i megnyitó alkalmából a Fővárosi Nagycirkusz produkciója is látható volt.

A 10. Színházi Olimpia részletes programja a www.szinhaz.org weboldalon érhető el.

TÁNCszínTÉR

Szlovákiai magyar, spanyol és török táncgyűttesek mellett a Magyar Állami Népi Együttes társulatának előadása mutatkozott be a TÁNCszínTÉR Fesztiválon április 20. és 23. között Budapesten, a Hagyományok Házában.

A Hagyományok Háza és a Magyar Állami Népi Együttes TÁNCszínTÉR elnevezésű fesztiválján olyan előadások voltak láthatók, amelyek a tradícióra épülve, abból inspirálódva, a hagyományos kultúra mai, kortárs megfogalmazását jelenítik meg.

Színpadra lépett az Ifjú Szivek Táncszínház, a szlovákiai magyar táncművészet egyik jelentős műhelye. Az együttes Hontalanítás című előadásban a ma is Szlovákia területén élő magyarság hagyományos tánc- és zenekultúráját dolgozza fel.

A Companía Flamenca de Sevilla együttes Flamenco színei című produkciója a különböző flamencostílusok széles palettáját mutatta be, megidézve a flamencoklubok hangulatát.

A Nap kultuszát, az ember életében betöltött szerepét jeleníti meg a színpadon a Magyar Állami Népi Együttes Naplegenda című előadása, Nikola Parov etno-zenéje kíséretében.

A hagyományos és eszközös török táncok világába, a Bursa, Tekirdag (Rodostó) és Mardin régiók dramatikus táncaiba engedett

betekintést a Karagöz Folk Dance előadása. Műsorukban 7 regionális táncból álló török táncot az úgynevezett Potpourrit mutattak be, közreműködött a Török Tilla Folk Experience zenekar.

Bábművészeti Világtalálkozó

Április közepén kezdődtek a 10. Színházi Olimpia programjai Békés vármegyében, a megyeszékhely a Bábszínházi Világtalálkozóhoz is az egyik helyszíne lesz.

A 10. Színházi Olimpia keretében a Magyarországi Bábművészek Szövetsége tizenhárom vidéki bábszínház összefogásával Bábművészeti Világtalálkozót szervezett április 9. és június 30. között. A békéscsabai programok április 15-én kezdődtek.

Május 26. és június 25. között több mint 30 bábelőadással várják a közönséget: mások mellett fellép az ukrain Art Prom a gólyalásbas menetszínházzal és a spanyol Teatro La Baldufa Zeppelin című utcaszínházi előadásával, ahogyan Keresztes Nagy Árpád Krisztus urunk és a furulya című előadásával.

Május 26-án nyitja meg hivatalosan kapuit a Békéscsabai Nap-sugár Bábszínház új előadóhelye a Munkácsy-negyed szívében lévő, felújított Ursziny-Beliczey-kúriában.

A Békéscsabai Jókai Színházba május 8-án a zentai Híd Kulturális Alapítvány hozza el Szabadságharc című kétszemélyes előadását két időpontban. Ugyanez az előadás a Szarvasi Vízi Színházban is látható lesz június 27-én.

A Gyulai Várszínház június 22-én a Kolozsvári Állami Magyar Színház, az SNT Drama Ljubljana és a Konstanci Állami Színház közös produkcióját, a Prométheusz'22-t; június 24-én a Barcelona Flamenco

Ballet Luxuria című előadását látja vendégül.

A gyulai Erkel Ferenc Művelődési Központban a Jules Verne regénye alapján készült Húszezer mérföldnyire a tenger alatt című előadást mutatják be június 28-án az olasz Teatro Potlach előadásában.

Az első színházi olimpiát 1995-ben, Görögországban hívták életre, az idei a tizedik alkalom; a három hónapon át tartó eseménysorozat 750 programot ölel fel, 58 országból, 400 társulat 7500 fellépője érkezik Magyarországra.

A 10. Színházi Olimpia főszervezője a Színházi Olimpia Nonprofit Kft. A magyarországi Színházi Olimpia a Kulturális és Innovációs Minisztérium támogatásával valósul meg.

Mesemondó fesztivál

A Karinthy Színház is részt vesz az áprilisban kezdődő 10. Nemzetközi Színházi Olimpián; a teátrum Mesemondó fesztivált rendez, emellett színházi alkotóműhelyeket, a Teatro Tascabilét és a Yorick Stúdiót látja vendégül.

Olt Tamást, a Karinthy Színház igazgatója a rendezvényről kiemelte: a legősibb előadóművészeti ág a mesemondás, történetmesélés, amely a világon mindenhol virágzó műfaj, és egy mesemondó akár egész kultúrákat képviselhet.

Mint fogalmazott, a mese a legősibb "stand up". "Úgy éreztem, hogy összekötő ereje miatt ez egy fontos küldetés, hiszen nemzeteket, kultúrákat fűz össze, ezáltal korokat és lelkeket egyesít" - idézik az igazgatót.

Berecz András, a Nemzetközi Mesemondó Fesztivál szakmai vezetője három kollégáját-barátját hívta el a Karinthy Színházba, az észet, gö-

rög és skót ének-, és mesemondókat tolmács segítségével hallhatja a közönség.

"Ehhez a műfajhoz türelem kell" - idézik Berecz Andrást, aki hozzátette: feladata a műfaj népszerűsítése, és az érdeklődőknek ízelítőt adni más kultúrák történeteiből különböző előadásmódokban.

"Ha egymás meséit hallgatjuk, a leglényegesebb vallomással találkozunk, amit egy nép adhat magáról" - fogalmazott, kiemelve: bár minden ember mélyen egyforma, mégis, ahogy egy közösség rögzíti a valóságot, ahogy formát talál az érzéseinek és gondolatainak, a legkülönfélébb lehet.

Berettyán Nándort, a Karinthy Színház művészeti vezetője elmondta: vendégül látják a bergamói Teatro Tascabile színház társulatát is, akik az antropológiai színház képviselői, Eugenio Barba és Jerzy Grotowski világhírű rendezők szellemiségének ápolói.

A társulat szürreális, tragikomikus előadása, amelynek címe Yoricks, kevéssé a nyelvre, sokkal inkább a vizualitásra, a gesztusokra és a mozgásra épül.

A színházban a marosvásárhelyi Yorick Stúdió Eltűntek című előadásával mutatkozik be. A társulat vezetője és az előadás rendezője Sebestyén Ábra, aki számos alkalommal rendezett már Budapesten, szakmai és közönségsikert aratva.

Az előadás a romániai német kisebbség történetének három nagy eseménye köré szerveződik: az 1944-45-ös szovjet deportálás, majd az 1989-90-es forradalom utáni tömeges kivándorlás és a 2007-es európai uniós csatlakozás történelmi fordulópontjait átélő emberek valós elbeszélésein alapul.

MTI

Mi a Színházi Olimpia?

A hagyomány és a korszerűség jegyében, illetve az ókori olimpiák szellemében 1995-ben Görögországban életre hívott színházi találkozók. Az alapítók neves rendezők és drámaírók, görög, japán, amerikai, spanyol, angol, orosz német és brazil alkotók voltak. A világszínház egyik legnagyobb és legrangosabb eseménye időről időre egy-egy városban, országban talál otthonra. A 2023-as magyarországi olimpia a Színházi Olimpiák történetének 10. eseménye.

„Nagyon fontos dolgokat élünk meg a Színházi Olimpiának köszönhetően, mióta elindultunk a görögországi Delphoiból. (...) Míg megpróbálunk egy vezető témát találni az olimpiának azon kívül, hogy természetesen különös figyelmet fordítunk a vendéglátó ország kulturális sajátosságaira is. Manapság izgalmas téma lehet például a kisebb és nagyobb közösségek, nemzetek szerepe a globalizáció világában. Hiszen korunkban mindenki az egyéni boldogulás útjait keresi, ami veszélyezteti a népek, nemzetek sajátos értékeit. Ez a sokszínűség ellen hat. A kollektív kincseink ápolása a mi dolgunk. Hiszek benne, hogy a Színházi Olimpiával kulturális hidakat építünk, amik segítenek egymás jobb megismerésében.”

Theodorosz Terzopulosz, a Színházi Olimpia alapítója

„A Színházi Olimpia elindításakor két szempont vezérelt bennünket. (...) ahogy terjedt a globalizáció, úgy vált egyre általánosabbá a felfogás, hogy egy ország számára fontosabb a gazdasági stabilitás, mint a szellemi érték, és ez a színházi alkotók munkáját is megnehezítette. (...) a hidegháború befejezése után mindannyian arra számítottak, hogy Európa végre elindul a béke útján. Ám nem így történt. Az etnikai villongások miatt a helyzet egyre rosszabbodott, emiatt tömegek menekültek el otthonaikból. A politikai bizonytalanság közepette az emberek sebezhető és reményvesztetté váltak. A művészeket érezhetően nyomasztotta, hogy képtelenek bármit is tenni ebben a helyzetben. Ilyen körülmények között Terzopulosz úgy vélte, hogy nekünk, művészeknek össze kell fognunk, és olyan szeretettel kell alkotnunk, ami felülemelkedik a nemzetiségi korlátokon.”

Suzuki Tadashi, a Színházi Olimpia alapítója

Forrás: szinhaz.org

Szerzőink, munkatársaink:

A lap tervező grafikusai:

Tölgyesi Tibor

Niedzielsky Katalin

Schütz Péter

Lengyel Tibor

LogoDepo
KREATÍV MŰHELY

facebook.com/LogoDepo

logodepo.hu

Erdély, Vajdaság, a Felvidék és Kárpátalja

Ezt hozzák a határon túli színházak az Olimpiára

Erdély, Vajdaság, a Felvidék és Kárpátalja 16 városának 20 kőszínháza és független társulata, oktatási intézménye érkezik a 10. Színházi Olimpia keretében 21 magyarországi város 34 színházába.

A legtöbb helyszínt Budapest biztosítja a Bethlen Téri, a Gózon Gyula Kamara-, Karinthy, a Nemzeti, a Thália, a Városmajori és a Vígszínházzal, a második helyen Pécs áll, ahol a Pécsi Nemzeti Színházba, a Pécsi Harmadik Színházba és a Bóbita Bábszínházba érkeznek előadások.

Ha ranglistát állítunk fel a legtöbbet játszó és/vagy utazó társulatok között, képzeletbeli versenyünk abszolút győztesei a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem bábszínész szakosai lesznek, akik nyolc alkalommal nyolc városban a lépnek fel.

A Bábművészeti Világtalálkozó keretében érkező Bennem a létra Weöres Sándor Rongyszőnyeg versfüzéréből építkező, fiataloknak és felnőtteknek szóló versszínházi produkció, melyben a versek jönnek, mennek, összefogóznak, szétválnak, egymásra találnak, konfliktusba keverednek, feleselnek egymással.

A második helyen – meglepetésre – a világjáró Kolozsvári Állami Magyar Színház és a „kincses város” fiatal művészekből álló független csapata, a Váróterem osztozik.

A Tompa Gábor vezette társulat a legnagyobb magyarországi kőszínházakban játssza nagytermi és stúdióprodukcióit is, összesen kilenc alkalommal. Miskolcon Orwell regényének, az Állatfarmnak zenés adaptációja látható, Ionesco különös Shakespeare-parafraza, a Macbett Silviu Purcărete értelmezésében Miskolcon és a Vígszínházban vendégeskedik. Aiszkhülosz Leláncolt Prométheusz című tragédiája nyomán Kali Ágnes és Tompa Gábor írt darabot, a Konstancai Állami Szín-

házzal és az SNT Drama Ljubljana-val közösen létrehozott Prométheusz '22 a Thália Színházban és a Gyulai Várszínházban tekinthető meg.

Vecsei H. Miklós és ifj. Vidnyánszky Attila, valamint a társulat által létrehozott, Kodály Zoltán és Bartók Béla életét, barátságát, első népdalgyűjtő útját bemutató, történetükben 21. századi magyarságtudatunkra rezonanciákat – sikerrel! – kereső Ifjú barbárok a Nemzeti Színház Gobbi Hilda Színpadára érkezik.

A Bethlen Téri Színház Vendégház Fesztiváljára érkező vároteremsek négy produkció hat előadásával május 11. és 13. között teljes keresztmetszetet adnak repertoárjukból. Gyerekeknek készült Bertóti Johanna költő, író művéből egy színházi nevelési előadás, a Varjú Karcsi, szintén egy fiatal költő, Horváth Benji adaptálta színpadra Euripidész Alkésztiszét.

Új szemszögből és nem hagyományos keretek között viszik közelebb a középiskolásokhoz Katona József klasszikusát Bánk? Jelen! címmel, a Hatodik nap pedig a mozgás nyelvén beszél a férfi-nő viszonyról.

A bronzérmes szintén egy kicsi társulat. A zentai Híd Kulturális Egyesület egy közeli régiót, Délkelet-

Magyarországot járja be, elutaznak Békéscsabára, Szarvasra, Szegedre és Kecskemétre. A Koponyánk, körülbelül Karinthy Frigyes Utazás a koponyám körül című regénye inspirálta, míg a Szabadságharc a Arany János és Petőfi Sándor forradalom előtti napjaiba visz vissza.

10+1 kihagyhatatlan előadás:

1) Részegyek (Marosvásárhelyi Nemzeti Színház, Tompa Miklós Társulat)

A szerző, Ivan Viripajev a minket körülvevő nyers valóságról lírai és filozofikus hangon fogalmaz. A rendező, a román színház egyik legizgalmasabb rendezője, Radu Afrim hagyja túlbujánzást, hogy a szereplők a részegség különleges állapotában bennük megfogalmazódó dilemmákat megfogalmazzák életéről, halálról, félelmekről, vágyakról, istenhitről, transzcendenciáról, igazságról, hazugságról.

• május 7., Zalaegerszeg, Hevesi Sándor Színház

2) Nyolckor a bárkán (székelyudvarhelyi Tomcsa Sándor Színház)

Ulrich Hub 2005-ben írta művét, azóta tart a színdarab diadalútja: 2006-ban az év gyermek- és ifjúsági drámájává választották Németországban és Hollandiában is, egy évre rá megjelent a regényváltozat, amely 2008-ban az év mesekönyve lett. A történet röviden így foglalható össze: mennyei mesejáték három temperamentumos pingvinről, egy fáradhatatlan galambról, valamint egy láthatatlan Istenről, azaz a barátságról, a magyarázatkeresésről és a hitről.

• május 9., Szolnok

3) Tóték (beregzsászi Kárpátaljai Megyei Drámai Színház)

Nem túlzás azt állítani, hogy ez a Tóték már bevonult a színháztörténetbe. A beregzsásziak emblematisz előadása bejárta a Kárpát-medencét, kőszínházban, szabadterén, kisebb és nagyobb fesztiválokon egyaránt játszották a 2004-es bemutató óta. Elmélyült és mélyen megélt, hatalmas játékkedv, egymás minden rezdülését érző társulat, egytől egyik ihletett alakítások jellemzik Örkény István drámájának színrevitelét, amiről senki nem

gondolta, hogy egyszer alácsúszik a történelem.

• május 16., 17., Pécs, Pécsi Harmadik Színház

4) III. Richárd (csíkszeredai Csíki Játékszín)

Vladimir Anton közös gondolkodásra hívja a nézőt, arra, hogy megértse Shakespeare hírhedt karaktere mellett a mindenkori közönségben, a hétköznapok embereiben élő Richárdot. Szempontrendszerét a kor, a hatalmi harcok, a mediatizált társadalmi terek, személyes érdekek és hatalomtechnikák hálójába adja. Különösen fontos a feladat ez a közép- és a fiatal generáció képviselőinek, nem véletlen, hogy ők magukat látják fent a színpadon.

• május 22., Kaposvár, Csiky Gergely Színház

5) Anna Karenina (Újvidéki Színház),

A Tolsztoj nagyregényéből készült előadást 2019 őszén mutatták be, azóta több mint húsz fesztiváldíjat kapott. A filmszerű, rövid, de intenzív atmoszférájú snittekkel egy romantikus tragédia bontakozik ki. Válás és képmutatón elítélő társadalom, végzetes szerelem és végletes érzelmek sötét tónusai árnyalják Tolsztoj családi tablóját.

• május 23., Kecskemét, Katona József Nemzeti Színház

6) Love Me (kézdivásárhelyi Udvartér Teátrum)

Ősszművészeti előadás, amelyben szöveg, film, zene, mozgás egyenrangú alkotóelem. Györfi Kata, Garaczi László, Falussy Lilla műveiből készült a darab, témája online és offline világ, fókuszja pedig az, hogy miben különbözik a párkapcsolat az online térben való a valóságos párkapcsolattól, és miben különbözik a virtuális kapcsolatteremtés a valóságostól.

• május 27., Balatonföldvár, Kultikötő

7) Woyzeck (szatmárnémeti Északi Színház)

Nyers és költői Büchner műve, amelynek fő kérdései: Meddig érdemes feszíteni az ember tűrőképességét? Meddig képes elviselni a nyomást, amit a felette, a környezet, a szerelem (és féltékenység), a hitében

való megingás gyakorol rá? Kit terhel a felelősség a tragédiáért, amit a nyomás alatt összeroppant ember követ el? Megtörténhet, hogy éppen ő maga a tragikus főszereplő?

• június 3., Nyíregyháza, Móricz Zsigmond Színház

8) IV. Henrik (Temesvári Állami Csiky Gergely Magyar Színház)

Pirandello ebben a drámájában is valóság és fikció, szerep mögé bújás és a világnak tükröt tartás határmezsgyéjéit vizsgálja. Az előadás rendezője a temesváriakkal legendás produkciókat jegyző Victor Ioan Frunză, a különleges látványért állandó alkotótársa, Adriana Grand felel, a zeneszerző pedig a magyar közönség számára sem ismeretlen Cári Tibor, aki a 15 tagú zenekart is vezényli. A nagyszabású, intellektuális és érzéki IV. Henrik címszerepében Balázs Attila látható.

• június 10., Székesfehérvár, Vörösmarty Színház

9) Három nővér (Szabadkai Népszínház)

Csehov klasszikusát csöndes humorral vitte színre a Marosvásárhelyről érkezett vendégrendező, Sebestyén Ábá, és a Három nővérből így lett egy egyedüléről, megszenvedett magányról, az idő múlásának könyörtelenségéről szóló előadás, amelyben mindennek ellenére ott lüktet az élet, az újraéledés lehetősége.

• június 16., Dunaiújváros, Bartók Kamaraszínház

10) Boldogtalanok (gyergyószentmiklósi Figura Stúdió Színház)

Füst Milán 1914-ben, egy újsághír alapján írta meg a Boldogtalanokat, bemutatója épp száz évvel ezelőtt volt. Albu István rendező, korosztálya egyik legeredetibb hangú alkotója, meghagyta a konfliktus magját, de a főszereplők ma nem egy nyomdában, hanem egy tévécsatornánál dolgoznak, így, a média világát is beemelve a történetbe még erőteljesebbé válik az elemi egymásrautaltság, a külvilág számára kibírhatatlan, feloldhatatlan boldogtalanság.

• június 23., Szombathely, Weöres Sándor Színház

11) Az örökség (Komáromi Jókai Színház)

A történet főhőse, Szabó András gyerekorvos, anyja halála miatt érkezik vissza Németországból szülőfalujába, hogy rendezze az családi hagyatékok ügyeit, eközben szembe-sül a bürokrácia rendszerével, és az azt működtető hivatalnokokkal. Schwechjte Mihály filmrendező drámáját a felvidéki magyar és szlovák színházakban is dolgozó, fordítással és színházpedagógiával is foglalkozó fiatal alkotó, Rédlí Károly vitte színre, Szvrcsek Anita pedig a Magyar Színházak 34. Kisvárdai Fesztiválján a legjobb női alakítás díját nyerte el.

• június 30., Esztergom, Várszínház

Forrás: szinhaz.org

Vargabetűk - Néző szemmel

Milyen a színház igazán néző szemmel, nem kritikusként, nem szakmai ítésként? Milyen gondolatok, benyomások, hangulatok fogadják a közönséget egy-egy színházban a darabokat szemlélve? Mi jut ekkor az ember eszébe, ha vége egy-egy előadásnak? Ennek szellemében a Magyar Teátrum újság rovatában Varga Róbert, lapunk egyik alapító újságírója látogatja meg az ország teátrumait. Kíváncsi, színházat szerető nézőként ül be a produkciókra. Ezután születnek meg rövid Vargabetűi. Színes kaleidoszkópként, szubjektív módon. Csakis néző szemmel.

Eladó(k) az egész világ(ban) - Weöres Sándor Színház Szombathely

Engem eddig mindig megtaláltak az ügynökök. Legyen az ingatlan, biztosítás, edény, kávé, étrendkiegészítők, illatszerek, tisztítószer. Mindig igyekeztem beleképzelnem magam a helyzetükbe, s megállapítottam, nekem az nem menne, ami nekik megy. Vagy lehet, nem is megy nekik sem, s milyen árat is fizetnek ők mindezért. A pénzemért, hogy nekik legyen pénzük, bónuszuk, jutalmuk, sikerük, megélhetésük.

Amikor megnéztem a szombathelyi színház Egy kanál víz című kitűnő, bátor, parádésan eljátszott és megrendezett előadását ebben a témában, eszembe jutott a rendszerváltozás vadkapitalizmusa, amikor mindenki egy remek, csak nekem szóló ajánlattal keresett meg, mit, mennyiért vehetek meg és felseljett

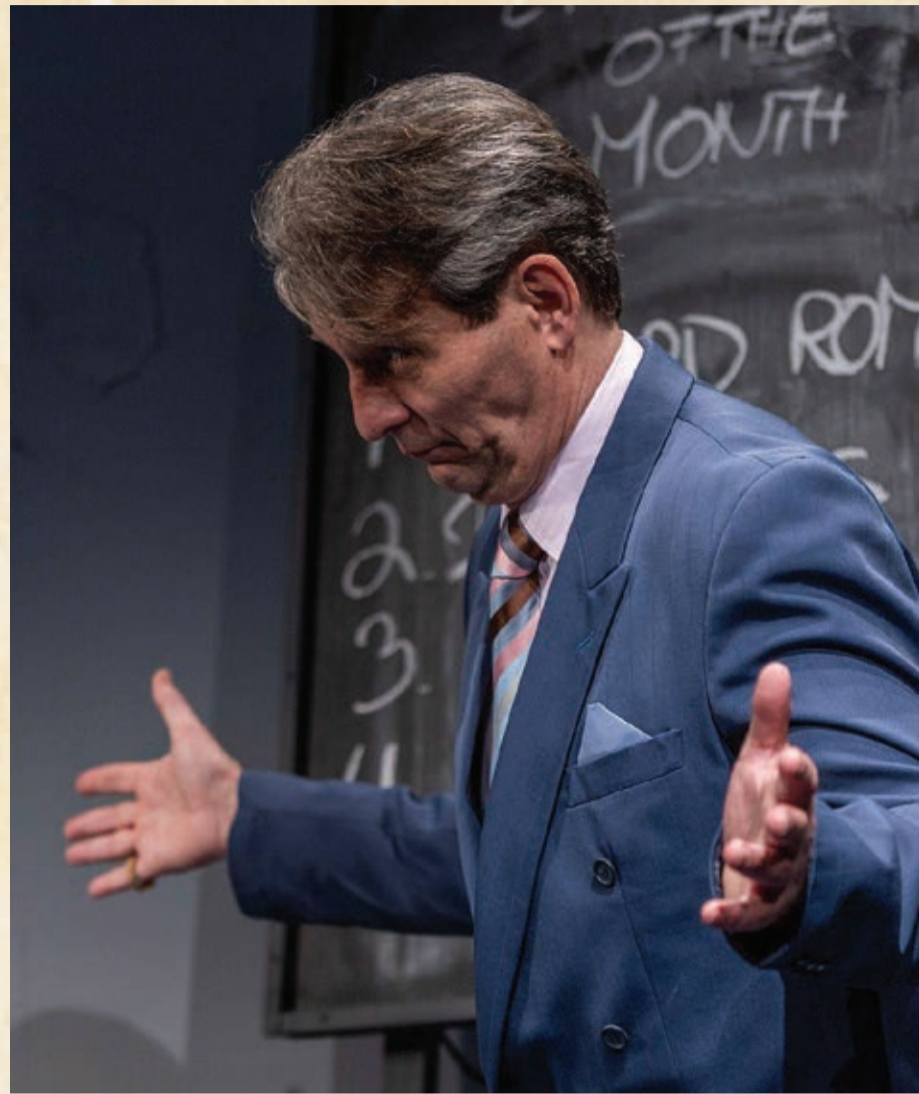
közben Mefisztó rondója a Faust című operából.

Mert tényleg eladó az egész világ és mindenki a pénz körül táncol koldusként vagy királyként. Minden eladó, a tárgy, a test, a lélek, bűn és az erény. Árucikk és üzlet még háború is bizonyos szempontból. A mammon ott ül hétköznapijainkban.

Az Egy kanál víz című darab az ingatlan ügynökök világát mutatja be David Mamet 1983-as Pulitzer-díjas drámája alapján, Rusznyák Gábor értő, profi rendezésében. Nézttem a kriminek is beillő darabot, a helyzeteket. Amikor a kétségbeesett lelkek csak akkor boldogok, ha eladnak valamit. Ha nem adsz el, a lelked is vesztes. Meg az egész életed. A hazugság, a manipuláció, az egymás taposása, becsapása, a vélt vagy valóságok elfedése, majd önigazolásként felmutatása, a nagy szövegek, már-már dumák mögötti üresség, a kétszínűség, az elvtelenség, pénzéhség,

kapzsiság mind ott játszódott a szemem előtt. Sokrétegű ez a darab, sokszínű eszköztárat, szerepformálást igényel a színészekről, s mindegyikük briliánsan megoldja ezt. Kiemelkedően, nagy tempóban, energikusan, lehengerlően játszik Orosz Róbert és Horváth Ákos, erős, szuggesztív Kelemen Zoltán alakítása. A többiek (Szabó Róbert Endre, Domokos Zsolt, Róbert Gábor, Móri Csaba Kecsa) szintén remek karaktereket formálnak meg emlékezetesen, hitelesen.

Az Egy kanál víz az érvényesülés egyik példáját mutatja meg. Mindenki átélheti ezt ilyen szemszögből. Miközben tudom, ma már komoly, tudományos szinten oktatják az eladástechnikát, az üzleti élet kommunikációját, hiszen a pénz hajtja a föld kerekét, ahogy a Kabaré című musical dala is visszhangozza mindig. Néha azonban jó kiszállni a mókuskerékből. Mert tényleg megfulladunk egy kanál vízben.

Adták a bankot - Thália Színház Budapest

Úgy éreztem magam, mint régen, amikor az Önök kérték televíziós műsor végén jött a mindig várt kabaré jelenet. Mert hiába volt ismert rockszám, magyar nóta, opera, operett, vers a nézői kérések között, az igazi nevetést, kikapcsolódást, a finálét mindig a kabaré adta. Most is ez történt. A Thália Színházban a Komédia egy bankrablásról krimivígjáték magas szinten, igényesen szórakoztat. Nem tesz mást, nem ígér mást a közönségnek, mint amit a West Enden. Nevetni kell, ennyi az egész.

Egy város, ahol mindenki bűnöző. Senki sem az, akinek gondolják, mert néha felcserélődnek a szerepek. És ott van még egy gyémánt is, amit

mindenki szeretne ellopni. Szerelmek, félreértések, képtelen helyzetek, komikus hazugságok, megtévesztő találkozások, derűs átalakulások, szélhámosok, már-már a Szeszélyes évszakokba illő humoros, eltúlzottan vicces pillanatok dalokkal fűszerezve, mindez együtt ad ki egy kellemes két és fél órát a nézőtérben.

A komédia egy bankrablásról előadás tempója, ritmusa olyan, akár egy végtelenített ping-pong meccs. Kapkodhatja a néző a fejét ide-oda, mert mindig történik valami a színpadon hol az egyik, hol a másik oldalon. A produkció úgynevezett replika előadás, az eredeti műhöz kell alkalmazkodni. A Mischief Productions közreműködésével érkezett a Tháliába. Henry Lewis – Jonathan Sayer – Henry Shields művét Hamvai Kornél fordította. Így a szereplők és

Kelemen József rendező most nem kísérletezhetek, variálhattak szabadon, viszont amit kihozhattak saját tehetségükből, ötletességükből, a műfajra jellemző játéktípusból, azt mind meg is tették. Ízléses, igényes, dinamikus előadás született, parádés alakításokkal, kidolgozott helyzetekkel, tűpontos játékkal, erős karakterekkel, jellem-és helyzetkomikumokkal. Vida Péter pedig ismét bemutatta azt, miért is tartják a klasszikus kabaréjátás kiemelkedő kortárs egyéniségének. Mert amit ő képvisel a színpadon, az megidézi a régi nagyok, Kabos Gyula és Gózon Gyula szellemiségét.

Aki szeret nevetni, szereti a szórakoztató előadásokat, az bátran menjen el a Thália Színházba megnézni ezt a krimivígjátékot. Bankrobbanást lát rekeszizmot megmozgatóan.

A kiválasztott és a közép-szer - Tatabányai Jászai Mari Színház

Amadeus latin fordításban azt jelenti, hogy "Isten szeretett". Mozart pedig egyenlő a világmindenség egyik megfeythetetlen zsenijével, géniuszával, imposztorával, és rejtélyével. Salierivel való kapcsolata ugyancsak misztikus. Peter Shaffer sikert sikerre halmozó drámája az Amadeus - a belőle készült film 8 Oscar-díjat kapott - a Tatabányai Jászai Mari Színház idei kiemelkedő produkciójának ígérkezik. A kiválasztottságnak és a közép-szerúségnek a találkozása eb-

ben a történetben Guelmino Sándor rendező újító olvasatában, szemléletében Csabai Csongor és Crespo Rodrigo magas színvonalú főszereplésével minőségi, tételt bíró, művészi színházi élményt jelent.

Mozart számomra egy kicsit olyan, mint Tesla a tudományban. Zseni, lángelme, aki más dimenzióba emelte az emberiséget a zenében. Ő volt maga a zene. Érezteti hatását a világban. Megfeythetetlen a kiválasztottsága. Összesen 626 zeneművet írt és 35 évesen meghalt. Ebből tíz évet utazott és 17 koncertkörúton vett részt. Olyan találat birtokosa volt, hogy tizenkét évesen három operát, hat szimfóniát és több száz más

művet komponált. A Mozart névhez kapcsolódó márka vonzerejéről elég annyit írni: ma kb. ötmilliárd euróra becsülik értékét.

És ha most mellé rakjuk Antonio Salieri olasz zeneszerzőt, aki 74 évet élt, és ezalatt majd 40 operát, valamint egyházi és hangszeres zeneműveket írt, akkor elbillen a mérleg nyelve. Tanítványa volt Beethoven, Franz Schubert, Liszt Ferenc is, mégsem tudott eljutni a világhírig. Mert nem volt meg benne mindaz, ami a kiválasztottakra jellemző. Hiába a legenda, hogy rivalizáltak, Salieri tudta, érezte - s épp ezért volt irigy és féltékeny Mozarthra, akiért egyébként rajongott - hogy bármit ír is, soha nem

érhet egy született zseni nyomába.

A darab szereposztása minden ponton telitalálat. Remekeltek a színészek. A produkció ereje, energiája, hatása a jól kitalált ellentétpár ábrázolása azért sikerült kiemelkedően, mert világos rendezői szándék mellett mindent átadott a szereplők belső útjából. Emberi, amivel küszködnek. Egyikük a megfelelni vágyással, a géniuszok meg nem értettségével, a veleszületett tehetséggel, a másikuk pedig azzal: nem tudja létrehozni a tökéletest, mert nem birtokolja a zsenialitást. Ebbe rokkant, keseredik bele. Képtelen érteni, hogy nem Isten űz gúnyt ilyenkor az emberrel, hanem az ember perlekedik a Terem-

tőjével. Miért nem érdem szerint kap valaki tehetséget? Talán azért, mert nem mindenki tud élni vele. A sikeres, kiválasztott emberek és a rájuk irigyen nézők helyzete ma is hordozza mindazt, amiről a tatabányai Amadeus szól. A tehetség ugyanis mindig utat tör a maga törvényei szerint, annak jó és rossz oldalaival, isteni és démoni arcával együtt.

A tatabányai előadás alkotói csapata büszke lehet erre az előadásra (díszlet: Fekete Anna, Jelmez: Papp Janó, zenei munkatárs: Lovas Gabriella, mozgás: Király Attila) mert olyan színházi élményt ad, amit valószínűleg Mozart és Salieri is szívesen nézne. Velünk együtt.

Varga Róbert
Fotók: Szombathelyi Weöres Sándor Színház - Mészáros Zsolt
Thália Színház - Puskel Zsolt
Tatabányai Jászai Mari Színház - Sipos Zoltán

Szeretek energiákkal dolgozni

Alig várom, hogy közönség elé vigyük az előadást, és érezhessem a nézői visszajelzéseket – mondja a Csokonai Színház művésze, aki egy metálzenekarban is énekel. Kránicz Richárd a jó operett-ről, bakancslistás szerepekről is kérdeztük.

– *Egyre többet látunk színpadon, már operett- főszerepben is, hisz a Mágna Miska címszerepét játszottad ebben az évadban. Meséljed, hogy nem idegen tőled a műfaj, főiskolásként már kipróbáltad benne magad. Milyen volt nagyszínpadon?*

– Nem szeretem magam beskatulyázni, és bár vannak műfajok, amiket közelebb érzek magamhoz, igazából vágytam arra, hogy operettben is kipróbálhassam magam. Ez egy vicces, élénkebb, lendületes műfaj, amit nagyon jó játszani. Már annak is megvan a varázsa, hogy élőben húzza a nagyzenekar, a sok táncossal, dalokkal, jó esetben működő poénokkal – igazi kihívás. Azt pedig szeretem.

– *Mitől lesz jó egy operett, hogy kibívás lehessen?*

– Az a jó, ha egy bizonyos határon belül mozog egy előadás, mert azon túl felszisszansz. Egyes adaptációkban szeretik „túltolni”, de a mi esetünkben a Mágna Miska azért voltam kibékülve, mert stílusában az 1949-es filmhez közelít a koncepció, emberibb a karakterek, kicsit visszafogottabb, de viszi az operett tipikus jegyeit is.

– *Sok darabban játszol az utóbbi időben. Melyiknél jössz be jókedvvel a színházba?*

– Minden előadásban megpróbálok megtalálni azt, ami motivál, ami miatt szeretem, de vannak kedvenceim: ilyen a Mágna Miska, a Toldi, az Óz, de az az igazság, hogy ebben az évadban is sok nagyszerű előadásban vehettem részt, úgyhogy még bővíthetném a listát akár a Névtelen csillaggal vagy a Makbettel.

– *Ilyenkor mennyire éltet színészként, hogy a siker szinte garantált az operettek, így a Mágna Miska esetében is, és kevésbé az egy Makbettnél. Külön tudod ezt választani?*

– Muszáj elválasztani. Mikor kiderült, hogy Miskát játszom, akkor a felelősség súlya is ott volt: ismert darab, vannak nézői elvárások, van viszonyítási alap, mert túl sok interpretációja van, de mégis ez adta meg azt a plusz izgalmat, ami arra készítetett, hogy bele kell állnom és meg kell találnom benne saját magamat.

– *Akkor nem vagy egy különösen stresszes, izgulós színész...*

– Dehogynem. Izgulós vagyok, de ezt szeretem inkább arra használni, hogy ösztönözzön és ne visszafogjon. A próbafolyamat közepén szok-

tam kicsit elbizonytalanodni, mert olyan színész vagyok, akiben fokozatosan érnek be a szerepek: az elején keresgélő periódusban vagyok, aztán jönnek a kérdések, hogy jó úton haladok-e, de ahogy kezdem megtalálni a karaktert, ezen átlendülök, egyre magabiztosabb leszek a figurában, és ez annyira elkezd lelkesíteni, hogy alig várom, hogy közönség elé vigyük az előadást, és érezhessem a nézői visszajelzéseket.

– *Mitől kezd el élni egy karakter? Attól, hogy te magad egyre jobban elmélyülsz benne, vagy maga a rendező tesz egyre többet hozzá?*

– Nagyon sokat tud segíteni a rendező, főleg, ha tiszta instrukciókat ad, vagy legalábbis le van fektetve egy alap, hogy mit szeretne látni. Innen már el tudok indulni és eljutni oda, amit szeretne. De azt is szeretem, amikor valaki megadja az irányt, és hagyja, hogy magamból építkezzek. Nagyon jó, ha olyan karaktert játszhatok, ami közel áll hozzám, úgymond pofán csap a szerep, de az is izgalmas, amikor egyáltalán nem, és elő kell húznom magamból egy teljesen más embert: például az Idiótában, az unferlédiben se külsőleg, se karakter szempontjából nem passzolunk, épp ezért volt érdekes.

– *Vágyasz arra, hogy más darabokban is nagyobb fajsúlyú karaktereket alakíthass?*

– Persze. Színész vagyok, vannak olyan szerepek, amikben szívesen kipróbálnám magam, de valahogy hiszem azt, hogy idővel bevonnom ezeket. Mint ahogy a Padlásban a Rádióst, úgy Miskát is „derült égből villámcsapásként” kaptam. Nem számítottam rájuk, de mindkettő nagy öröm volt. A Rádiós nekem bakancslistás szerep volt, de „kimaxoltam a hős listát is”: voltam Kinizsi Pál, Toldi, Herkules. Mindet szerettem, mert férfiasabb szerepek. Furcsa vagy nem, de én Stallonén, meg Schwarzeneggeren és hasonló hősökön nevelkedtem, miközben színészként illet mondani hülyeség, mert állíthatnám azt is, hogy Shakespeare-ből táplálkoztam. De nem titok, hogy azért szerettem volna gyerekként színész lenni, mert ezeket a filmeket néztem. Persze később kitért az érdeklődési köröm, de azért bennem motoszkál ez a gyermeki lelkesedés, ami sosem fog kihalni.

– *A Toldiról talán nem véletlenül jelzik vissza, hogy az a te szereped.*

– Ez jólesik, köszönöm. Bár élvezem játszani Miklóst mint hőst, azért örültem, hogy a rendező, Valcz Peti ragaszkodott ahhoz, hogy hűen adaptáljuk az eredeti művet, és igyekezzünk megmutatni a karakter érzékenyebb, drámaibb oldalát is több, fontosabb jelenetben. Külön érdekes volt felismerni a saját életemből részleteket az adott szituációkra vonatkozóan.

– *Mondanál ilyet?*

– Mikor az anyjától búcsúzok, azt mondja „nagy erőt érzek magamban, és ezt nem tudom itthon, a földeken elpazarolni”. Falun nőttem fel, én is mentem dolgozni a szüleimmel kukoricaföldre, szőlőbe, és én is azt éreztem, hogy akkora bennem a tettvágy, hogy nem ragadhatok ott. Persze azóta is örömmel járok haza, és ha kell, ugyanúgy segítek, mint akkor, büszke vagyok arra, hogy hol nőttem fel, és soha nem fogom elfelejteni, hogy honnan indultam. De más lett az utam.

– *Azt mondtad egy régi interjúban, hogy énekes, színész és rendőr szeretnél volna lenni. Ha gyors összegzést csinálnánk, akkor nem rossz a mérleg, mert kettő megvalósult: színész vagy a Csokonai Színházban és énekes egy metálzenekarban. Saját akaratból, önerőből és látható alázatból is.*

– Az utóbbihoz igyekszem mindig ragaszkodni. Sok emberrel találkoztam, akiben ez nincs meg, vagy megvolt és már nincs, ami engem baromira zavar. Van

egy értékrendem, egy hozzáállásom a dolgokhoz, amitől nem szeretnék eltávolodni. Annak idején azt mondtam, hogy tök mindegy, hogy mit csináljak, tök mindegy, hogy hol csinálom, csak lehessen színész. Egy idő után sajnos rájön az ember, hogy ez nem így van, mert ha tűzközelbe kerül, lehetőségeket kap, akkor nem tud megnyugodni abban, ami van. Rengeteg dolog érdekel, sok mindenre vágyok.

– *Milyen habitust, milyen szerepet játszánál szívesen?*

– Szeretem, ha színes a felhozatal. Játszottam gyereket, hatvanéves, alkoholista apukát, elhízott hivatalnokot, Rádióst, Toldi Miklóst, Mágna Miskát; énekeltem, táncoltam. Úgy érzem, hogy eddig elég változatos lehetőségeket kaptam, remélem, bővül majd a paletta: jöhet kicsivel több dráma, de komédia is egyaránt.

– *A zene, ahogy abban érzed magad, többet ad, vagy szimplán csak más, mint a színészet? Zenekevi tagként is érzel hasonló dilemmákat, nehezen megélhető helyzeteket?*

– Zenészként sem egyszerű. Az előadóművészetben Magyarországon hasonló problémák vannak: hiába csinálj jó zenét, ha nincsenek kapcsolataid, ismertséged, akkor nehezen kerülsz be a vérkeringésbe. Mi nem túl rádióbarát stílust képviselünk, még ha nem is a legbrutálabb deathcore-t, death metalt csináljuk, nem egyszerű eljutni az emberekhez. Telített ez a stílus, rengeteg tehetséges zenekar van jobb összeköttetésekkel, és hiába képviselünk minőséget, mert ki merem mondani, hogy azt képviselünk, azon kell dolgozunk, hogy minél több helyre eljussunk. Persze a Covid sem tett jót, de már dolgozunk az első lemezünkön.

– *Nincs abbéli félelmed, hogy választanod kellene a kettő közül?*

– Eddig is össze kellett hangolni a kettőt, de később is azon gondolkodnék, hogy oldjam meg. Egyiket sem szeretném elengedni. Szeretek energiákkal dolgozni. A metál pláne energikus műfaj, egy koncert nagyon fel tud tölteni, a másik kihívás pedig a közönséggel való kommunikáció: folyamatosan fenn kell tartanod a figyelmet. Érdekes legyen, ne legyen

túltolva. A színházban egy adott szerepben vagy, ott van támasznak a rendezői instrukció és a karakter. Kicsit el lehet bújni. Énekesként más a helyzet, amit ott csinálsz, énekel, mozogsz, az vagy te, magadat kell adnod.

– *Kívülről olyan, mint egy örületes ventiláció...*

– Jól kiadhatsz magadból mindent. Pláne, hogy a dalszövegek is, amiket írok, arról szólnak, ami körülvesz, amilyen érzések kavarnak bennem. Van, akinek sok ez stílus, de valaki fülessel erre alszik el. Nekem is működik néha.

– *Könnyen írsz dalszöveget?*

– Változó. Van, hogy gyorsabban megihlet egy adott téma, de általában elég lassan írok. Leginkább azért, mert próbálok elkerülni a salangokat, közhelyeket.

– *Egyszer láttalak az utcán, cipeltél valami ennivalót egy szatyorban. Pár nappal előtte beszélgettem Oláh Zsuzsával a színházban. Szép volt nála minden, jó volt ott elidőzni, és akkor elképzelttem, hogy egy fiatal színész vajon hogyan él ott. Csinosítgatod a szabádat, főzöl magadnak vagy pasis káosz uralkodik?*

– Ha jön valaki, pár perc alatt rend van és tisztaság. Most, hogy sokat dolgozom, kevesebbszer sütök-főzök, de ha van rá lehetőségem, kedvem, kifejezetten szeretek. Bár egyelőre nem túl tág a repertoár.

– *Mi kapcsol ki?*

– Az a szerencsém, hogy a hobim egyben a munkám is. És ha valamit szeretsz csinálni, akkor máshogy éled meg a belőle fakadó fáradtságot. Sokat sportolok, és ahogy van időm, nagyon szeretek a családom és a barátaim társaságában feltöltődni.

ÉVADMUSTRA

A kendőzseb szikrája

A revizor. Mészáros Mihály jutalomjátéka, rutinos drámai színesek kíváncsi alámerülése a különös komédiába, ifonti lendület, jelenkoréret. A Jókai Színház előadását a Gogolt kedvelő, Jászai Mari-díjas Pataki András rendezte.

A település poloskás fogadó-jában, a lépcső alatti, szobaként kiadott odúban egy zaklató természetű fiatalember kvártélyoztatja magát. Oly arcátlanul követeli az ingyen ellátást immár két hete, hogy kétség sem fér hozzá, ilyen inkognitója csak a Pétervárról kiküldött revizornak lehet. A polgármester bevezet, a saját házába költözteti, ahol az mindkét fehérrébe, a hitvesébe és a leányukba is beleszeret. Részegségében magas rangú tisztviselőnek adja ki magát, megkéri a kisasszony kezét, majd zsebében a korrupt előjáróktól kapott kenőpénzzel, elhajat örökre.

Örökérvényű díszletet tervezett a rendező. Építkezés állványzatára látunk, amelyen folyhatna munka is. Vagy folyik? Olykor talicskával jönnek mennek a színpadon, Gyurcsány Ferenc régi, bagatellizálva önkritikus aranymondását emlékeztetünkbe idézve: „egyes kollégák talicskával tolták ki az aprópénzt a Sportminisztériumból”. Szerzeágázó metafora – az épülő kapitalizmusunk helyszíne –,

geometrikus ingovány, amelynek konstruktivista terében hernyóemberek nyüzsögnek.

A polgármester a csúcshernyó. Fél évszázad tapasztalatával, Mészáros Mihály az eposzi mesélők szentelen tónusában mutatja be törpecsibészei seregét; a kismemesi származású előjárói pénzéhségét, a trehányágukat, mindent, ami a revizornak szemet szúrhat a vizitorkor. Az expozíció a szöveginyenc néző örömeire van. „Azonkívül az is egy visszásság magánál – veti oda a bírónak –, hogy mindenféle bőröket ott szárítanak bent a hivatalban, és pont az iratszekrény fölül van kirakva a kutyakorbács. Tudom, hogy maga nagy vadász, de átmenetileg jobb lenne levenni, aztán majd, ha elment a revizor, megint visszaakaszthatja. És az a maga ülnöke is... persze, jó szakember, de olyan szaga van, mintha most jött volna a szeszfőzdebből – ez se szabályos. Már rég akartam szólni magának, csak valami, már nem is tudom, elvonta a figyelmemet. Van ilyenre ellenszer: egyen hagymát vagy fokhagymát, vagy valamit. Esetleg a doktor úr is fölírhat neki valamilyen gyógyszer.” A színész előadásának a szerző stílusát felidéző, talányos szentelensége a poéntiszteleten alapszik. Alig jelent meg egy-pár munkája, felolvasásaival Gogol máris szívesen látott vendég lett a szent-

pétervári, moszkvai társaságokban és az irodalmi körökben, elsősorban egzotikus beszéde, vulgárisnak tetsző kifejezései, a puritán humora miatt. Mészáros lakonikusan szószátyár.

Ez a poéntömörtség, a paradox grammatikai báj – az egyik fő elem az előadás három sarkalatos formanyelvi összetevője közül – jellemzi az eposzzerű bevezetést, tehát a polgármester által bemutatott városi előjárók megszólalásait is. Tomanek Gábor (a közjóléti intézmények gondnoka), Bartos Gyula Jászai-díjas, Erdemes Művész (bíró), Farkas Tamás m. v. (tanintézeti felügyelő) és Bozsó József (postamester) egyazon rítus, de a foglalkozáskörükben sajátos kibúvók szerint ismerik el és mentegetik a mulasztásaikat, együttesen rajzolva ki azt az érdekhálózatot, amely bár karakteresen provinciális, ám a jelen századunk bank-vezérelt világára pontosan rávetíthető.

A párbeszédű ellenpontjaként képződő másik fő elem, a mozdulatvilág expresszív szürrealitása. Motorja Szabó Lajos (pétervári tisztviselő), transzmisszionáriusai Czitor Attila és Csurulya Csongor (két helyi földbirtokos), a biciklis hírnökök, akik félre-felismerik Hlesztakovban a fővárosból küldött revizort. A mozdulatvilág fogaskerekei Tege Antal

(a szolgálja), a kukagördítőn színre tolt Beszterczey Attila (rendőrbiztos), a kerekesszékből igenlő Hodu József (járási orvos), Szabó Zoltán (kereskedő), Lévai Attila (rendőr) és Laszko Viktor (vendéglői szolga). A szélhámoslendület szerelmi áldozata Kovács Edit Jászai Mari-díjas (a polgármester felesége) és Papp Barbara (a lánya).

A mozgásvilág változó dinamikáját kisebb részt a színre tett közlekedő-, szállítóeszköztár (talicska, kerékpár, kukagördítő, kerekesszék), döntően azonban a játéktemperamentum határozza meg. A lendületből elhangzó badarság gyakorta viszi a vegytiszta abszurdig a jeleneteket, s az erre való képesség egy-egy mozzanat erejéig valamennyi színésznél megmutakozik. A párbeszéd-orientált és a mozdulatközpontú rendezés közötti arányváltás átfordító pontja az, amikor Hlesztakov lerészegedésének végfázisát üzemi balesetként látjuk. Az emeleti szintről delíriumban leszédülő Hlesztakovot kifeszített ponyvával fogják fel a bűnös bennszülöttek: olyan markáns szimbólum a mentőponyva, mint a Sirályban a sirály: innen, vagy keservesen komikus, vagy költőien blőd az összes esemény: szintűgy jelképesen, a tanfelügyelő kendőzsebéből felszikrázik a belecúsztatott szivar.

Fáziselhagyásos cselekvésláncival, kiemelkedően blőd a szerelemjáték. Kovács Edit és Papp Barbara imponál. Általuk a nők érzéki megjelenése – jelmez: Szélyes Andrea –, vágyérvényesítő vehemenciája meghatározó: a legújabb tárgyilagosság szerelmi színháza, az előjátékot elhagyó, groteszk szexuális realizmusarat, hogy az óvatlan hév nyomán majd méltó legyen az összeomlás.

Ahhoz szoktunk az utóbbi három évben, hogy az előadásaink keletkezéstörténetéhez hozzátartoznak az olyan színházépületek kívüli tényezők, mint a koronavírus járvány szintje, az ukrajnai háború miatti áramtakarékoság vagy a parlamenti választásokat követő stratégiaváltás. Pataki a darabot a kulturális hivatalnoki megpróbáltatásai közepette rendezte, az ügyosztályi károslelmekről szerzett személyes tapasztalata könnyíthette a bürokrácia misztifikálására irányuló instrukciót, ugyanakkor a takarékosági szünetekkel megszakított próbafolyamat során, a kiköcskötött idő termékenyítőnek, jótékonynak bizonyult. Békéscsabán, a korábbi színrevitelekhez képest, kiteljesedett a harmadik előadásalkotó fő elem, a tablóhatás, a brechtiesen kimerevített pillanat, az „ebből is tanulhattok” gesztusa. Néhány köztes nyugvóponti jelentent túl, a legszuggesztívabb e körből

a zárókép. Bármely üzlet az által minősülhet korrupttá, ha/hogy kihagynak belőle valakit. A korrupció egyidős az emberiséggel, tehát: „HAN-GOSBEMONDÓ: A Pétervárról különleges utasítással érkezett állami tisztviselő úr haladéktalanul kéreti az urakat megjelenni. A szállodában tartózkodik. A lépcső alatt az 5-ös szobában.” (...) „Néma jelenet. Középen a polgármester, mint egy faszent, széttárt karokkal, hátravetett fejjel. Jobboldalt a felesége és a lánya egész testükkel felé igyekeznének; mögöttük a postamester, a nézők felé forduló kérdőjellel változva; mögötte Hlopov, tökéletesen ártatlan tétováság-ban. A polgármester balján: Zemljanyika, kissé oldalra hajtott fejjel, mintha hallgatni próbálna valamit; mögötte a bíró, széttárt karokkal, mélyen leguggolva, olyan szájtartással, mintha fütyülni készülné, vagy azt mondaná: „Nesze neked, itt a végítélet!” Mögötte, a színpad legszélén Bobcsinszkij és Dobcsinszkij, egymás felé kinyújtott karokkal, tátott szájjal, egymásra meredő szemekkel. Minden vendég egyszerűen kővé dermed. A megkövült társaság majdnem másfél percig ebben a helyzetben marad. Lemegy a függöny.”

A jazzt és klasszikusokat elegyítő rögtönzéseivel, a rendezés (elrendezés) titkos ügynöke Varga Gábor (zongorista). Titka Adyt idéző (A fekete zongora): ellene billent a megképződő hangulatnak, vagy ráerősít a szó- és mozdulategységre: játéka nyomán egésze kerekedik a lírai hajammal metaforizált nyers valóságból gyúrt, paradox realizmus. Komédia: néma, bölcs röhej rezgeti az ajkunk szegletét.

Balogh Tibor

Egy lócsiszár virágvasárnapja

Beszélgetés Csiszár Imrével, a darab rendezőjével

Az Egy lócsiszár virágvasárnapja című dráma alapanyaga Heinrich von Kleist Kohlhaas Mihály (1810) A kortárs Goethe elítélően nyilatkozott a műről, ugyanakkor esztétikai szempontból elismerte az értékeit. Thomas Mann viszont felháborodva utasította el a Goethe-féle minősítést és a német irodalom legerőteljesebb elbeszélésének nevezte a lócsiszár történetét...

– Ez egy nagyon lényeges dolog. Goethe alapvetően az egyetemes esztétikumról alakít ki egy képet a világirodalomban. Az ő művei mind ezt testesítik meg. Ezen keresztül szemlélve, Kleist egy öszszevisszaság, egy káosz, egy nem Goethei „rendben” alkotó művész. Kleist rendetlen, mint maga az élet. Azonban mi az, amit Goethe is elismer? Azt, hogy átsüt rajta az igazságérzet. Kleist azt mondja, hogy „érezni kell, hogy a világ, amelyben élünk, abnormális.” A világot azonban mi építjük, tehát valami rosszat építünk, és ezen változtatni kell. Ez az ő igazságkeresésének az alapja. Ő ezt akarja kinyilvánítani minden áron, bármely szabályt áthágva. Goethének viszont ez nem tetszik, mert ő azt szereti, ha minden formában van, minden szépen van megfogalmazva.

– És akkor jön Sütő András...

– Sütő célja ugyanaz, ami a Kleisté, hogy mindent egyetemes keretek között fogalmazzon meg. Vannak ugyan lokális erdélyi problémái, de a mondanivalót nem akarja oda leszűkíteni, hanem egy általános egész világot érintő problémát

szeretne megvilágítani, ez a probléma pedig a hatalom és az egyén furcsa viszonyáról szól.

– Ez a reformáció korának a sajátossága?

– Véleményem szerint az emberiségnek két aranykora volt. Az egyik a nagy francia forradalom, ami megteremtette a kapitalista világrendet, a másik pedig a reformáció kora. Ez a darab az utóbbi idején játszódik. A reformáció pedig nem kevesebbet csinált, mint megszüntette a középkort. Ez a világtörténelem szempontjából gyakorlatilag a kezdet. Az emberek ebben a színdarabban, annak a kornak a gyermekei, akik tudatában vannak annak, hogy megszűnik az addig megdönthetetlenek hitt egyházi egyeduralom. A

reformáció pedig megkérdőjelezi az egyház egyedülvalóságát, vagyis az emberekben felébred a kíváncsiság és a remény. Az, hogy lehet másképp is, hogy irányíthatom én is az életemet. Elindul az individualizmus. Az emberek felfedezik önmagukat, a személyiségüket.

– Ahogy a darab főbőse is, Kohlhaas Mihály...

– Így van. Kohlhaas Mihály ezt, a személyiségét felfedező embert testesíti meg. Egy békés, nyugodt életet él, akit semmi nem zavar. Majd egyszer csak elkövetnek vele szemben egy törvénytelen ségét, ami kizökkenti őt ebből a langyos állapotból és elkezd ébredni, elkezd felfedezni magát és keresni a lehetőségeket, és mivel nem talál törvényes megoldást a problémájára, ezért a lázadást választja.

– A mai „új világrendben” is érvényes ez? Ma is élnek Kohlhaas Mihályok?

– A mai kor embere is azt hiszi, ahogy azelőtt is - hogy ő több, mint az ezt megelőző buta, elmaradott primitív ember. Ő már egy demokráciában él, fejlett tudati világgal rendelkező, sokrétű, összetett egzisztencia. Ennek érdekében pedig sok mindent megenged magának. Aztán pedig koppan. Rájön, hogy a világ nem úgy gondolja. Ugyanis a világ és az egyén, az két különböző dolog, s az egyén, nehezen találja meg a helyét a világban, ha minden áron ütközik és nincs benne simulékonyság.

– Mit visz haza az a néző, aki megnézi az előadást?

– A cél az az, hogy gondolkozzanak el az életükön, a sorsukon. A darab végére felmerül a kérdés, hogy melyik utat válasszuk. És ekkor a nézők is el kell, hogy gondolkozzanak. Azt az utat választom, amelyik egy konzolidált, mindenbe belenyugvó, az életet élvező, hedonista egyéni élet felé keresi a boldogságot, vagy pedig egy olyan életet, aki foglalkozik a társadalmi problémákkal, elégedetlen azzal a helyzettel, amelyben él és nemcsak bíráló tárgyává teszi a világot, hanem meg is akarja változtatni. A darab végén ez a két választási lehetőség van. Azt szeretném elérni, hogy a néző amikor hazamegy, akkor egy közös gondolkodási folyamat induljon el.

Írta: BN

Beszélgetés
Molnár Lászlóval,
a darab főszereplőjével

– Mi a nagyobb kihívás színészként? Olyan szerepet játszani, ami ellentétes a karaktereddel, vagy ez a mostani, ahol akár a lovak, akár az igazságkeresés tekintetében is egy, a te személyiségedhez közel álló ember bőrébe bújatsz?

– Ez is és az is feladat. Ugyanúgy kell kezdeni. Hiába hasonlít a figura rám, a problémája és az élete mégsem az enyém. Én mindig a probléma felől közelítem meg a feladatot, nem az egyéniség felől. Először mindig a helyzetet kell kibontani és azt, hogy mi az alapkonfliktus. Miért jön be, miért teszi azt, amit, és aztán miért megy ki. Utána következik az, hogy magát a szereplőt alkotom meg, illetéknéppen pedig gyakorlatilag mindegy, hogy a figura személyisége közel áll hozzám, vagy távol van tőlem.

– Kohlhaas Mihály esetében mi volt ez a bizonyos „központi probléma”, amit meg kellett találnod?

– A világ elképesztő furcsasága. A visszaélések, a korrupció, az igazságtalanság. Nagyon meglepett, hogy mennyire aktuális ma is ez a reformkorban játszódó darab. Teljesen mindegy, hogy hol vagyunk időben és térben, ezek a problémák állandóak és naponta szembe jönnek velünk, és nemcsak magyar viszonylatban. Olyan problémákat bontogat, amik az egész világon történnek ma is. Ettől lesz valami klasszikus. Mihály egy elégedett állampolgár. Hisz Lutherben, hisz a törvényben és megpróbál a korának egy jó magaviseletű, becsületes polgára lenni. Amikor visszaélések történnek, törvényes eszközökhöz akar nyúlni, de amikor azt látja, hogy már az sem működik és a feleségét is elveszíti, akkor elkezd törni, zúzni. A becsülete miatt muszáj belemennie ezekbe a konfliktusokba. A végére pedig ugyanazzá válik, akiket az elején bíralt. Mihály végig a saját igazságát keresi és amikor a törvények betartása kevés lesz az igazságának a véghezviteléhez, akkor kénytelen a saját kezébe venni a sorsát.

– Megtalálja végül az igazságot?

– Az a szörnyű, hogy nem találja meg az igazságát. Ebből a szempontból belőle egy mártír lesz, aki úgy érzi, hogy mindenki átverte.

– Milyen betek állnak mögötted? Hogy érezted magad a próbák alatt?

– Nagyon szerettem ezt a próbafolyamatot. Izgalmas volt, jó volt. Természetesen hiányoztak a körülmények, a nagyszínpad, a színház épülete, de szerettem minden pillanatát. Izgalmas előadás van születőben, egy igazi társadalmi tükrő, ami a jelenkorban is érvényes.

„Félek, hogy az emberiség egy új dimenzióba lép”

Eszenyi a Koldusról

Koldusopera. Főpróbahét. Abban maradunk Enikővel, hogy próba után, világitás közben beszélgetünk a darabról, a társulatról, Brechtről, múlttól, jelenről és Szolnokról. Pirosan világitanak a lámpák, épp Bicska Maxi első jelenetének a fényeit állítja be a rendező. Mindenre koncentrálnak, nincs olyan részlet, ami elkerülné a figyelmét. Közben rám is fókuszál. Két pirosan és kéken izzó reflektor között meg is beszéljük Brecht drámaírói nagyságát, majd abban maradunk, hogy inkább egy kávé mellett folytatjuk a beszélgetést, reflektorok nélkül, miközben az első jelenet már csodálatos fényekben úszik.

– *Brecht-nél tartottunk...*

– Nagyon szeretem Brechtet. Mint a színház egyik nagy újtója, olyan dramaturgiai és színpadi hatásokat alkalmaz, amelyek a nézőben felébresztik azt az érzetet, hogy amit lát, az nem a valóság, hanem annak csak az illúziója. Ahhoz, hogy ezt elérje, megszólítja a közönséget, kommentálja a jeleneteket. 1928-ban született a Koldusopera és ezzel útnak indult Brecht örületes sikere, de a darab ma is elképesztően aktuális. Már csak azért is, mert a világban sok helyen sztrájkolnak, Angliában királyválasztásra készülnek. Háború dúl és nagyon sok a szegény ember, aki új hazát keres, vagy a sajátjában nyomorog.

– *Fiatal színésznőként már találkoztál a Koldusoperával. Milyen emlékeid vannak róla?*

– A Koldusoperában, ahol Kaszás Attila volt a főszereplő, én Lucy-t játszottam. Amikor valamelyikünk

nagy szerepre készült, az volt a legfontosabb, hogy a másikat támogassuk. Nekem az volt az első, hogy Attila a Bicska Maxi, az pedig csak egy plusz öröm, hogy ott lehettem mellette, mint Lucy.

– *Később neked is megadatott egy emlékezetes Brecht főszerep és sok rendezés is.*

– Az egyik legfontosabb szerep az életemben, ami különleges helyet foglal el, abban az alkotói folyamatban, amit eddig megéltem Brecht-tel, a Jóembert keresünk volt, amiben Sen Té-t és Sui Tá-t játszottam. Rendezőként az Arena Stage-ben, Washington D.C.-ben rendezhettem Az egy fő, az egy fő című Brecht darabot, amiből nagyon különleges előadás született, de rendeztem még a Kispolgárnászt és a Baalt is, amiben szintén Kaszás Attila játszotta a főszerepet.

– *Most pedig egy „keretes szerkezettel” újra megérkeztél brechti utadon a Koldusoperához, csak egy másik szerepben.*

– Nagyon örülök és rendkívül nagy ajándék, hogy ezt a darabot rendezhetem Szolnokon. Bicska Maxi szerepére nagyon nehéz olyan színészt találni, aki a drámai erjét, szellemességét és a zeneiségét is együtt tudja tolmácsolni a nézőknek. Botond személye számomra ezért meghatározó. Az ő színészi játékától az előadás egy különleges dinamikát és erőt kap. Először dolgozom ezzel a nagyszerű társulattal, és el kell mondanom, hogy rendkívül odaadó csapat. Radó Denis-sel már főiskolás korunk óta ismerjük egymást. Fantasztikusan próbált, odaadóan és lelkiismerete-

sen. Molnár Nikit régóta ismerem, több előadásban láttam már, most például az Egy lócsiszár virágvasárnapjában, ahol megejtően játszik. Schnell Ádámmal még nem dolgoztam soha, de nagyszerű színész. A másik nagy erő ebben az előadásban Dósa Matyi, aki olyan intelligenciával és olyan erővel játszik és énekel, ami kifényesíti azt, amit látni szeretnék a színpadon. Ebben a fényben ragyog egy fiatal színésznő, Biró Panni, aki épphogy befejezte az egyetemét. Panni csodálatos lesz Polly szerepében, és a Sirály után most egy új lépést tesz meg a pályán ezzel a komoly alakítással. Végül, de nem utolsó sorban a két kedvencem, Zeli Gabi és Pulcher akik gondoskodnak a vidám pillanatokról. Hosszasan beszélhetnék a társulat tagjairól, mert mindenkiről elmondhatom, hogy egy nagyon komoly, erős csapat állt össze, akik nagyon szeretik és támogatják egymást erővel, energiával. Egyszóval ez egy fantasztikus társulat.

– *A Szigligetiben utoljára a Csongor és Tündében találkoztál veled a szolnoki közönség, ahol Tünde szerepét játszottad el. Milyen érzés újra itt lenni?*

– A legtöbb időt a színházban töltöm, de amikor a gyönyörű Tiszaparton, vagy a városban járok, mindenhol kedves, meleg és simogató szavakat kapok, ami nagyon jól esik. Ó, és még valami nagyon fontos, ha már a városról kérdezel. Meg kell említenem a szolnoki kórházat is, ahol hatalmas köszönettel tartozom Dr. Mózer Erzsébetnek, aki azonnal felajánlotta a segítségét, amikor megkértem arra, hogy kötözzék át a törött kezemet.

BN

Egy kicsit mindannyian Anna Kareninák vagyunk

A 10. Színházi Olimpia keretein belül Tolsztoj örökéletű mesterműve, az Anna Karenina elevenedik meg a Kecskeméti Nemzeti Színház nagyszínpadán május 23-án, az Újvidéki Színház előadásában. A darabról a címszereplőt alakító Fülöp Tímeával beszélgetünk.

– *A ti Anna Kareninátok Szerbia egyik leglátogatottabb és legtöbbször díjazott produkciója. Mit gondolsz, miben rejlik a különlegessége? Mitől más, mint a többi Anna Karenina?*

– Az Újvidéki Színház Anna Kareninája Dejan Projkovski rendezésében egy mélységes, őszinte, emberi előadás, amely kifejezetten a karakterek legbelső érzelmi folyamatait mutatja be. A hosszan tartó pillantások, az érintések, az átélés lehetősége az, ami igazán különlegessé teszi az egésznek a hangulatát. A kollégák maguknak választották ki a regény azon részleteit, amelyeket fontosnak találtak a karakter és annak érzelmi fejlődése szempontjából úgy, hogy közben a történet nem veszik el. Mivel én átvettem Anna szerepét, nekem nem volt más dolgom, mint beheringatni magamat ebbe a világba. Csodálatos érzés, amikor a rendező a színésznek azt mondja: annyi időt hagyjon magának a karakter felépítéséhez, amennyi szükséges az őszinte érzelem közvetítéséhez. A díszlet és a jelmezek továbbá nagy ívben hozzájárulnak az előadás különlegességéhez: a homályos, füstös, csábító hangulat valódi katarzist idéz elő.

– *Mesélj az általad alakított karakterről, milyen a Fülöp Tímea-féle Anna? Feketére festett, tragikus történet az övé. Hogyan tudod megjeleníteni az általa érzett mély érzelmeket, hogyan hat rád és a játékodra ez a szerep?*

– Nagyon félelmetes érzés volt első alkalommal színpadra állni a szerepátvételt követően, hiszen mindössze két nap állt rendelkezésre, hogy a kollégák és a rendező bepróbálja velem az előadást, miután Béres Márta kolléganőm szülősi szabadságra ment. Ügyeltünk arra, hogy a két Anna egészen más legyen, hiszen a rendező azt kérte, hogy mindenki magából, a saját tapasztalataiból, karakteréből, érzelmeiből építkezzen. Szerencsésnek érzem magam, hogy két évvel ezelőtt – huszonhat évesen – rám bízta egy ilyen feladatot, annak ellenére, hogy sokkal kevesebb élettapasztalattal rendelkezem mint Márta, aki már akkor is édesanya volt, amikor zajlott a próbaanyag. Ez volt a legnagyobb kihívás számomra az előadásban: úgy viszonyulni a gyermekhez, hogy az igaz legyen, miközben ezeket az érzéseket a való életben még nem tapasztaltam. Mindig azt mondtam, hogy mindannyian Anna Kareninák vagyunk – nők és férfiak is –, csak nem mindenki története végződik egyforma tragédiával. Úgy érzem, sikerült magamat is jobban megismernem Anna által, hiszen az ő jelleme belőlem is olyan tulajdonságokat, érzeteket emelt ki, amiket addig nem feltétlenül ismertem. Nagyon élvezem, és mindig örülök, amikor összetalál-

kozunk a színpadon és kézenfogva, újra és újra megéljük a pillanatot, még ha azok sokszor feketék is.

– *Az eredeti próbafolyamatról eszerint nem tudsz mesélni, de arról talán igen, milyen emlékeik vannak a kollégáidnak, illetve a kollégáidról, akikhez csak később csatlakoztál.*

– Mivel szerepátvétel történt, így a próbákon valóban nem voltam ott, de csodálatosan jó dolgokat halottam róla. A társaim azt mesélték, hogy soha jobb próbafolyamatnak nem voltak a részesei. Elmondásuk alapján megrázó és megható volt ugyan, de nagyon nyugodt és barátságos. Valószínűleg ezért is ilyen különleges ez az előadás. Én pedig kifejezetten szeretek az újvidéki kollégákkal dolgozni; már össze vagyunk szokva, mégis mindig olyan, mintha először állnánk együtt színpadon.

– *Milyen érzés, hogy a 10. Színházi Olimpia keretein belül, Kecskeméten vendégeskedve mutathat-*

játok be a produkciót? Mit vársz az itteni közönségtől, illetve ettől a nagyszabású rendezvénytől?

– Megtiszteltetés, hogy részt vehetünk ezen a rendezvényen, Kecskemétre pedig mindig szívesen térek vissza. Az egyetem alatt szinte minden évben jelen voltunk a SZÍN-TÁR fesztiválon és mindig csordultig volt

a szívem, amikor onnan hazatértem. Hatalmas színházkedvelő közönség él ott, és ez egy fiatal művésznek nagyon inspiráló és reménykeltő. Szeretettel várunk mindenkit az Anna Karenina című előadásunkra, biztosak lehetnek benne, hogy nem okozunk csalódást!

Morva Daniella
(Fotó: Újvidéki Színház)

Közel harminc évvel ezelőtt kezdődő pályáját huszonkét éve a Kecskeméti Katona József Nemzeti Színház deszkáin teljesíti a március 15-e alkalmából Jászai Mari-díjjal kitüntetett Fazakas Géza. Múltról, jelenről és jövőről beszélgettünk a díjazottal.

– *Több mint húsz éve társulati tagként köszönt téged minden évad elején a Kecskeméti Nemzeti Színház, de ennél is hosszabb ideje vagy a pályán. Számos emlékezetes szerephez kötődik a neved, jól ismer a szakma és a közönség. Most érkezett el az idő, hogy díj formájában is elismerjék a munkásságod?*

– Nem tudom, miért éppen most, de azt kell mondjam, az időzítés tökéletes. Úgy érzem, ez a díj az elmúlt közel harminc pályán töltött évről szól, és mivel a lehető legjobbkor jött, bízom benne, hogy erőt ad majd az elkövetkezendőkhöz. Elég kételkedő és kishitű vagyok, sosem szerettem volna közepeszerű lenni. Mindig azt mondtam: inkább legyek rossz színész, de közepeszerű soha – úgy nincs értelme. Sokszor éreztem, hogy jó úton haladok, leginkább akkor, amikor alkotásként tudtam megélni egy-egy szerepet – jobbra ezek tartottak a pályán. Az utóbbi időben azonban sajnos nem ez volt a jellemző, kissé elakadtam önmagammal szemben. Abban bízom, hogy ez az elismerés most egy kicsit felemel, és lesz még ilyenben részem.

– *Ezek a szerepek tartottak a színészi pályán, de mi indított el?*

– Minden előzmény nélkül vágtam bele, és többé nem volt kérdés, hogy színész leszek. Szerepeltem az iskolai kórusban, és sokszor láttam verset mondani a többieket a színpadon. Azt gondoltam: ezeket én is el tudom így mondani. Ki is próbáltam magam, de mindösszesen talán három vagy négy alkalommal, utána rögtön elmentem felvételizni a Marosvásárhelyi Színművészeti Egyetemre. Amikor megtudtam, hogy bekerültem, már nem volt szükség rá, hogy kérdéseket tegyek fel magamnak ezügyben. Bár felvettek menedzsment szakra is, én a színészi pályát választottam.

– *Mostanra jó eséllyel kellő pro és kontra érvel, élményt és tapasztalatot gyűjtöttél. Mi számodra a pálya legnagyobb nehézsége?*

– Engem borzasztóan megvisel a megfelelési kényszer, ez a pályám legnehezebb része. A világunk felgyorsult, gyakran kimaradok számomra elhagyhatatlanul fontos folyamatokból, ami azt eredményezi, hogy rendre elveszítem önmagam. Ha előlről kezdeném, sok mindent másképp csinálnék. A túlzott akarást és megfelelési vágyat tudatosan leépíteném, nem vinném haza a színházban történeteket, nem cipelném folyamatosan a terheket, helyette inkább időben és a megfelelő helyen letenném őket.

– *Úgy képelem, méhészkedés közben sikerül letenned ezeket a terheket. Vagy mégsem?*

Nem volt kérdés, hogy színész leszek

– Tizennégy méhcsaládom van otthon, a fiammal együtt üzzük ezt a hobbit. Van, hogy kikapcsol, de legtöbbször – még ha egyedül vagyok is – a meccseimet játszom le fejben: beszélgetek, vitatkozom konkrét személyekkel, színházról és emberi dolgokról egyaránt. Ez abban segít, hogy rájöjjek, egy adott helyzetben hogyan lenne célszerű eljárnom, mit kellene mondanom. Ez hasznos tud lenni, de kikapcsolni mégsem hagy teljesen. Ad viszont egyfajta szabadságot a színház mellett, amiben teljesen el tudok merülni.

– *Egy akácérdő közepén éltek és méhészkedtek, elzárva a világtól. Ebben találtad meg a boldogságod?*

– A feleségemmel, Magyar Évával már az első évemben megismerkedtem, amikor Kecskemétre érkeztem. Gyakorlatilag azonnal tudtuk, hogy mi összetartozunk. Született

egy fiunk, és bár sokáig úgy gondoltam, nem akarok ebben a városban maradni, ma már azt mondom: ez az én városom. Éva a tökéletes ellentétem, teljesen más ember, mint én. Nagyokat tudunk veszekedni, de mindennél jobban szeretjük egymást – ezt az eddigi közös életünk bizonyítja. Szeretem, hogy ő is színésznő, mert sokkal jobban megért engem és ezt a pályát, hiába gondolkodunk egészen másképp. Nehéz volt őt rábeszélnem arra, hogy albérletbe egy tanyára költözzünk a városi nyüzsgésből, ám végül éppen ő volt az, aki ezen az úton szeretett volna tovább haladni a közös életünkben. Úgy gondolom, mindketten itt és egymásban találtuk meg a boldogságunkat.

– *Mennyire foglalkoztat téged az idő múlása?*

– A negyvenedik születésnapom nagyon rosszul érintett. Azt

éreztem, hogy elvettek tőlem valamit. Most, tíz évvel később viszont már szinte egyáltalán nem foglalkoztat. Sokat változtam és sok minden megváltozott körülöttem. Eckhart Tolle spirituális tanító nyomán megpróbáltam rálépni egy olyan útra, ahol az ember elfogadja, hogy az élete véges. Mára már tudom, hogy minden kornak megvan a maga szépsége, és kizárólag úgy tudok boldog lenni, ha nem a mulandósággal törődöm. Amióta tanyán élünk, megtanultam irtózatosan gyorsan átöltözni az előadások után, vágyom a családi körbe és éppígy az egyedüllétre is. Szeretek a Tisza-parton lenni és imádom a tengert – ez egy közös szerelem Évával. A tengerparton érzem igazán, hogy létezem és boldog vagyok.

– *Ha mégis választhatnál egy egészen más utat az életben, merre indulnál?*

– Szívesen lennék orvos, ez egy gyermekkoromra visszanyúló vágy. Tudom azonban, hogy képtelen lennék annyi mindent megtanulni. Ha viszont művészet, akkor kipróbálnám magam filmekben. Volt hozzá szerencsém, de nem túl sokszor. Én nem keresem ezeket a lehetőségeket, viszont örülök, ha megtalálnak. Foglalkoztat a rendezés is; próbáltam, bár nem szeretem így nevezni: a pajtászínházi program keretein belül dolgoztam teljesen amatőrökkel, ez egy rendkívül izgalmas tanulás volt számomra. A civil emberek reakcióinak számos pontján felismertem a saját művészetemet, ezáltal ki tudtam mozdítani magam a felvett kliséimből.

– *Eszerint nyitottan állsz a jövőhöz és a kínálkozó lehetőségekhez. De ott tartasz-e most a pályádon és az életedben, ahol eddigre szerettél volna?*

– Elégedett vagyok és hálás azért, amit a sorstól kaptam. Sosem voltak nagy terveim, mindig csak kicsiket léptem előre. Tudom magamról, hogy amit eldöntök, azt véghezviszem, és ez nem kizárólag a pályámra értendő. Most például kandallót építettem, hogy télen, amikor hull a hó és otthon van a család, a lobogó tűz mellé feküdhessünk le a nappaliban. Nem várom az élettől, hogy Hollywoodba kerüljek és egy villában éljek, mindig csak apróságokra vágyom, ezek töltenek és visznek előre.

– *Érdekel és befolyásol, mit gondolnak rólad mások?*

– Szerintem mindannyiunknak szüksége van visszajelzésekre, a megfelelési kényszeremből adódóan nekem biztosan. A feleségemtől és a gyermekemtől kérem is, másoktól nem igazán, de szívesen meghallgatom őket, és igyekszem jól használni, beépíteni a gondolataikat. A jelenlegi kitüntetés kapcsán nagy boldogság volt számomra, hogy olyan rendezők, alkotótársak is azonnal felhívtak és gratuláltak, akiket én magam sokra tartok. Ez sokat töltött rajtam, de hatalmas öröm volt az is, amikor megoszthattam a hírt a szüleimmel, a családommal és a barátaimmal. Látva az ő őszinte boldogságukat, még jelentőségtelegebbé vált számomra ez a kitüntetés.

– *Mit gondolsz, a kitüntetésedbe rejtett erő innentől a pályád végéig képes kitarítani?*

– Gyakran éreztem úgy életem során, hogy elfogyott az erőm és már nem sokáig bírom ezt csinálni. Valami azonban mindig visszahúzott. Bárhogyan is alakul a jövő, bízom benne, hogy a két számomra legfontosabb erényt színészként sikerült szoros láncsal a nevemhez kapcsolnom: az egyik az alázat, amire mindvégig törekedtem, a másik a szerepeim igazsága. Utóbbi különösen lényeges: minden ugyanis, amit közölni próbálok egy szerepben, csak akkor lesz a valószínűleg megfelelő, ha megtalálom benne a saját, vagyis Fazakas Géza igazát.

Morva Daniella
Fotós: Dömölky Dániel

A színház nem Forma I-es verseny

Beszélgetés Mocos Attila Jászai-díjas színművésszel, elismerésekről, pályáról, útról

– Az a jó színház, ami egységes, harmonikus, homogén. Ahol nem úgy érzem magam, mintha mindenki játszaná a saját történetét. Nem Forma I-es verseny ez, magánszámok tömkelegével, hanem igazi társasjáték egymással, a nézőkkel – mondta Mocos Attila, a Komáromi Jókai Színház színművésze, aki pályafutása elismeréseként a közelmúltban Jászai Mari-díjat vehetett át.

– Még nem is láttam eddig szakállasan...

– Egy nyolcórészes cseh-szlovák sorozatba hívtak játszani. Büntény, gyilkosság, ördögűzés, ereklyék, és mindenki gyanús, Egy lepukkant régész alakítok, aki szintén gyanús...

– Hamar megtalálta a film?

– Már negyedéves főiskolásként forgattam. Aztán amikor elkerültem Pozsonyból, és Komáromba szerződtem, egy ideig nem kaptam filmes lehetőséget. Aztán hirtelen beindultak a meghívások, játszottam egymás után két főszerepet jelentős sikerrel, s ezt követően jöttek sorra a forgatókönyvek. Hozzávetőlegesen 40 film-ben szerepeltem eddig.

– Kapott jó pár filmes díjat is, hol tartja ezeket?

– Van egy helyük otthon. Kétszer nyertem el a Szlovák Filmakadémia-díját, egyszer a Szlovák Filmszövetség „szobrát” ítelték oda nekem, az idén két különböző filmmel is jelölték a díjra.

– A Jászai-díja is oda került?

– Persze, a többi mellé.

– A fiókokon túl a lelkében őrzí ezeket az elismeréseket?

– Természetesen. Fontos, hogy az ember munkáját elismerjék, de egy színész sem azért megy színpadra, hogy díjakat kapjon. Ha jön ilyen

visszajelzés, egy szakmai vagy állami kitüntetés, jólesik az ember lelkének.

– Visszagondol ilyenkor, hogy mi minden van ön mögött a pályán?

– Mostanában a díj miatt több interjút adtam, s ilyenkor akarva-akaratlanul az ember visszapörgeti a múltbéli emlékeit. Épp harminc éve vagyok a komáromi színházban, s ez a három évtized egy szempillantás alatt eltelt. Átfutott az agyamon mi volt a fontos, mi nem sikerült, esetleg mit csinálnék másként.

– Mire jutott, mit tartana meg, mit törölne?

– A legfontosabb a színház és a színészet, mert mindig színész akartam lenni. A főiskola éve alatt lett volna lehetőségem más színházakhoz szerződni, mégis Komárom mellett döntöttem. Ezt a döntésemet nem bántam meg, és úgy érzem ezt az idő visszaigazolta. Szívesen elfelejteném

eljátszhattam. Engem a színházban a találkozások, a jó rendezők, az alkotói légkör, a próbafolyamatok érdekelnek igazán, az motívál. Úgy gondolom, nem elég az álomszerep eljátszása. Könnyen előfordulhat, hogy rosszkor, rossz helyen, nem olyan rendezővel kell dolgozni – és a szerepálmom rémálommá válhat.

– Szinte mindig főszerepeket játszik, olyan mint egy csapatban a góllövő csatár, akit felküldenek, hogy nyerje meg a meccset. Nem teher ez harminc éve?

– Nem vagyok Puskás Öcsi, s nem is gondolom magam annak. Az való igaz, hogy inkább közép vagy főszerepeket bíztak rám eddig, de minden próbafolyamat a nulláról indul. Az egy mondat is szerep, azt is meg kell tölteni jelenléttel, energiával, hogy az úgy hangozzék el, amiként a helyzet megkívánja. Kicsit megkerülöm ezt a kérdést más megközelítésből. Az a típusú színész vagyok, aki szereti az előadást egé-

azt a kultúrpolitikai nyomást, amit a Mečiar-kormány idején élt át a színház s egyben jómagam is.

– Nincs is hiányérzete?

– Nincs, mert nekem soha nem volt igazán szerepálmom. Talán egy szerep érdekelt már egész fiatal koromtól, a III. Richárd, azt pedig

szében látni, érteni. Ha nem vagyok jelenetben, akkor is figyelem, hogy a kollégáim hogyan próbálnak. Szerintem az a jó színház, ami egységes, harmonikus, homogén. Ahol nem úgy érzem magam, mintha mindenki játszaná a saját történetét. Nem Forma I-es verseny ez, magánszámok tömkelegével, hanem igazi társasjáték egymással, a nézőkkel.

– Akkor miért nem száll ki a játékból és ül át rendezőnek?

– Főiskolán végzősként rendeztem Ghelderode Escorial című drámáját, és egyben játszottam is. Tanáraink biztattak, menjek el a falig, jó tapasztalat lesz. Ekkor jöttem rá, hogy nem lehet egy fenéssel két lovat megülni. Az ember nem tudja kívülről látni, megrendezni önmagát egy előadásban, és közben megteremteni az elkerülhetetlen színpadi egységet. Valamelyik oldal biztosan sérülni fog. A diplomamunkámat is erről a felismerésről írtam.

– Harminc éve játszik Komáromban, másfél esztendő múlva 60 éves lesz. Ebből a színházból megy nyugdíjba?

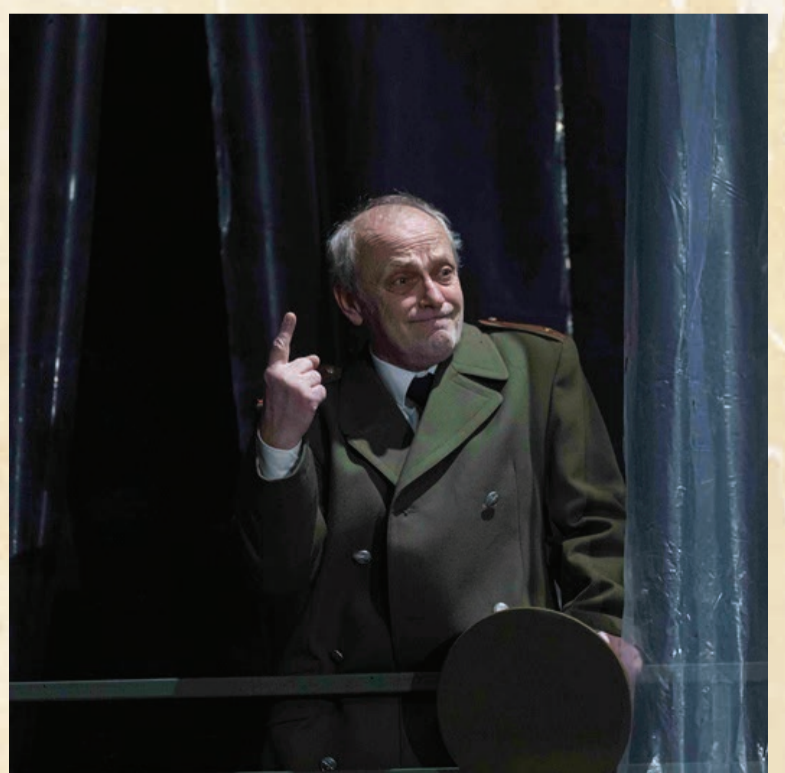
– Lehet. Még nem gondolkodtam ezen. Voltam vendégjátsszani Győrben, hívtak a Szlovák Nemze-

ti Színházba, meg akadtak magyarországi megkeresések. Az egyéni harc, a saját pálya tudatos építése engem nem motívál. Mondhatjuk azt is, kényelmi szempontok miatt is ragaszkodom Komáromhoz, meg biztonságérzetből is. Ismerem ezt a színházat minden sikerével, kudarcával, dilemmájával együtt. Voltam itt rövid ideig igazgató, művészeti vezető, láttam, tapasztaltam, milyen a kisebbségi, határon túli színházi lét. Nekem itt van mondanivalóm.

– Mi az?

– Nem könnyű megfogalmazni. Inkább életérzés. A kisebbségi színházi létnek számomra nagyobb a tétje, mint mondjuk kariert befejezni Budapest neves színházaiban. Nekem ebben a színházban játszani közösségi élmény, összetartozás.

(V.R.)

A megbízhatóság mindennek felett

Minket harminc év óta a megbízhatóságunk tart meg a színházi piacon. A vevőink biztosak lehetnek abban, hogy amit tőlünk vesznek – legyen az professzionális, vagy standard termék – arra mi minden tekintetben vállaljuk a garanciát! – fogalmazta meg interjújában cégük ars poétikáját Pelyhe János, a Pelyhe és társa cég tulajdonosa.

– *Mindig van valami, ami megakasztja a jól mozgó gépezetet. Nemrégiben csengett le a pandémia, napjainkban pedig Ukrajna földjén dúl a háború. Ezek a külső tényezők mennyire befolyásolják a cégek üzletmenetét?*

– Mi keleti irányba soha nem kereskedtünk, de természetesen az a gazdasági hatás minket is érint, amit a háború okozta nehézségekből vezethető le. A magyar gazdaságban ez úgy jelentkezett, hogy megálltak a beruházások.

Harminchárom éves a cégünk, ez alatt sok mindent megéltünk, voltak sikereink, kiemelkedően eredményes éveink, de átéltünk jó néhány recessziót is, s biztos vagyok benne, ezen is túl leszünk majd egyszer.

– *Ennek a magabiztosságnak megvan az alapja?*

– Úgy gondolom, az eddigi sikereink adnak erre reményt. A közelmúlt eseményei közül érdemes megemlítenünk sok sikeres beruházást, amiben részt vettünk, ilyen volt a Hagyományok Háza, a Táncszínház, a Zene Háza, az Eiffel-csarnok, az Operaház, a szolnoki színház, s most fejeződik be a debreceni Csokonai Színház felújítása.

A következő etapban lett volna Budapesten a József Attila Színház, a zalaegerszegi Hevesi Sándor Színház, és a kecskeméti Ruszt József Színház. Ezek tervezési folyamataiban részt vettünk, de az említett gazdasági nehézségek miatt ezek is bekerültek a leállított kulturális beruházások csoportjába. Az, hogy ezek a folyamatok ilyen fordulatot vettek, minket is érzékenyen érint, hiszen az üzleti terveinkben ezek mind szerepeltek.

– *A megbízási munkákat tendereken szokták elnyerni, ezeknél a leállított beruházásoknál a pályázatokon már túl vannak?*

– Nem, sok helyen még a pályázattal sem történt meg, bár van, ahol már megvan az engedélyeztetési terv is. Szóval meglehetősen vegyes képet mutatnak ezek a pályázatok, de úgy gondolom mindennek az alapja, hogy lesz-e – és mikor – anyagi fedezete a megvalósulásoknak.

– *Ezek a tervek tehát tolódtak, hogyan pótolják az elmaradt bevételeket?*

– Szerencsére több lábón állunk, most a hangsúly a portfóliónk egy másik vonalára helyeződött, ez pedig a színházak napi ellátásának a biztosítása. Azonban itt sem felhőtlen

a helyzet, hiszen megjelent az energiaválság, a felhasznált energiák ára a többszörösére emelkedett, aminek az lett a következménye, hogy a színházak kénytelenek voltak elkezdni takarékoskodni. Fentiekre nekünk is reagálni kellett, azt mondanám, napjainkban takarékos üzemmódban működik a vállalkozásunk.

– *Itt vannak a gazdasági nehézségek, az önök szolgáltatásai is drágultak?*

– Azt mondom, hogy lényegesen nem, csak annyiban, amennyiben az euro árfolyama változott, illetve a szállítási költségekből adódóan voltak kénytelenek némileg emelni. Ahol alapvetően drasztikus áremelések voltak, azok az alapanyagárak jelentős emelkedéséből fakadtak.

De az áremeléseknél sokkal fontosabb – negatívan befolyásoló – tényező a szállítási határidők eltolódása. Amiket eddig egy hónapon belül leszállított nekünk a partnerünk – mert volt a raktárban – arra most fél éves határidőt igazol vissza. Így sajnos mi sem tudjuk a megszokott

fedezetet adtak, amit az ajánlatunk alapján megígényelt.

Egyensúlyoznunk kell, annyira kell kedvező árat adnunk, hogy megnyerjük a kiírást, viszont annyira mégsem adhatunk jó árat, hogy aztán ha az euró jelentősen változik, mi bukunk a dolgon. Van néhány versenytársunk, aki ezt nem veszi figyelembe, ad egy nagyon olcsó árat, közben a valuta elszáll, ő pedig bukik, nem tud teljesíteni. Ez minket annyiban érint, hogy bár mi reálisan számoltunk, elvitték előlünk az üzletet – s bár sajnáljuk azt, aki rosszul kalkulált – végül nem kaptunk meg egy megbízási lehetőséget.

A magáncégeknek az árat euróban adjuk meg – így mozgás esetén nekünk nincs kockázatunk – sőt akár euróban is kiállíthatunk számlát, egy közintézmény esetében azonban ez nem lehetséges.

Összegezve, mivel mi 33 éves piaci szereplők vagyunk, nem engedhetjük meg magunknak, hogy annak a színházi körnek, akiknek folyamatosan dolgozunk, ne tudjunk teljesíteni és visszamondjuk azt, amit vállaltunk. Ilyen velünk

hat, akinek csak a számok lebegnek a szeme előtt.

Egyébként ez az olcsóság nem csak a pályázatok elnyerésénél, de az eszközök beszerzésénél is jelentkezik. Ahogy azt megszoktuk az élet minden területén, a színházi világban is a legolcsóbb termékeket a kínai ipar állítja elő, sőt ezek az eszközök az internet révén a web-áruházakban be is szerezhetők. Ezzel viszont két probléma is van. Az egyik, hogy lehet, hogy ugyanaz a kínai márka, ami kezdetben jó volt, egy fél év múlva már egész más paramétereket mutat – vagyis nem egyenletes, állandó a minősége – ezért nagy a kockázat, még ha ugyanaból a forrásból is vásárolja valaki. A másik, hogy ezek az eszközök nem igazán ipari, színházi nagyüzemi felhasználásra készülnek, nagy igénybevétel esetén sokkal hamarabb leamortizálódnak, mint egy megbízható, de drágább nyugati márka. S ekkor érdemes elgondolkodni, hogy melyik is az olcsóbb megoldás a végfelhasználó számára?

– *Önök forgalmaznak egyébként kínai beszerzést?*

rövid határidőinket tartani az általunk kiszolgált színházak esetében.

– *Említette a devizaárfolyamok ingadozását, ezt önök tovább tudják hátrítani a megrendelőik felé?*

– Igen is, meg nem is. Vannak, akiknek devizában adunk árat, viszont állami cégek esetén ez nem lehetséges. Egy költségvetési intézmény pályázatán nem adhatunk meg árat forintban, s ennek az ismeretében szerzi meg rá a szükséges pénzt az intézmény. Azonban ez időbe kerül, előfordul, hogy akár fél év is eltelik közben, viszont akkorra már az árak drágulhatnak. De bár így van, az általunk adott áron már nem lehet változtatni, hiába mondanám, hogy időközben drágultak dolgok, neki a projektre csak annyi

még sosem fordult elő, ha valami rosszul alakult, inkább bevállaltuk a ráfizetést, de a hitelességünket, megbízhatóságunkat nem kérdőjelezhetjük meg senki.

– *A közbeszerzésben van olyan, hogy megbízhatósági faktor?*

– Ilyen nincs – pedig biztos vagyok benne, hogy nem ártana – ehelyett olyan kitétel szerepel benne, hogy a legkedvezőbb ár. Sajnos vannak olyan színházi vezetők – ez elsősorban a fiatalabb generációra jellemző – akik a beadott pályázatoknál csak egy dolgot néznek, a végösszeget. Ezért ha nem valósul meg a teljesítés – s még ajánlati biztosítékot sem kér a színház, vagyis egy összeget, amit megkap, ha nem teljesít az, aki nyert a pályázaton – akkor az az intézményvezető, nagyon rosszul jár

– Nem, de azt is el kell mondanom, hogy az általunk forgalmazott eszközök sem mind tartoznak a csúcscategóriába, s ennek is oka van. Van olyan megrendelőnk, aki igényeinek a középkategória – egyszerűség kedvéért nevezzük ezt művelődési ház szintnek – is tökéletesen megfelel. Azt gondoljuk, hogyha neki nem prémium termékre van szüksége – s ezért többet kellene fizetnie – akkor kínálunk olyat, ami a felhasználási igényeinek és az anyagi lehetőségeinek tökéletesen megfelel.

– *Ennek a sokszor említett gazdasági nehézségnek csak negatívumai vannak?*

– Érdekes módon nem, ugyanis egy ilyen helyzet mindig tisztítja is a vállalkozók körét. Azok az alkalmi gazdasági szereplők, akiknek nincse-

nek akkora tartalékai, hogy túljeljk a jelenlegi forgalomcsökkenést, azok könnyen kieshetnek a versenyből.

Kézenfekvő lenne, hogy mi is új területek felé nézzünk, de mi a színházi világban vagyunk igazán otthon, másrészt pedig az egyéb „pályáknak” is már megvannak a kialakult piaci szereplői, oda betörni nagyon nehéz lenne.

Van egy megrendelési torta – a színházak, a koncertek, a színpadi műsorok stb. tekintetében – amiből alapvetően megvan már, ki mekkora szeletet hasíthat ki. Most ez a torta kisebb lett – kevesebb a megrendelés – de a kihatási arányok alapvetően nem változtak.

– *Ha új piacokat nem is tudnak nyitni, a meglévőket biztosan szeretnék megtartani, aminek módja a folyamatos kapcsolattartás. Vannak kiállítások, amik ezt lehetővé teszik?*

– Az elején említettük a pandémiát, úgy néz ki, ezt most már lecsengőben van, így nagyon várjuk, hogy újra beinduljanak a kiállítások, vásárok, újra személyesen is találkozassunk az ügyfeleinkkel. Ezekkel azonban az a gond, hogy egy ilyen nagyszabású rendezvényt nagyon előre kell tervezni, például a kiállítóhely lekötése szempontjából. Az általunk – a Magyar Színháztechnikai Szövetség által – szervezett kiállítás a Tüskecsarnokot is kinötte, most keresünk egy jóval nagyobb helyet a sikeres megrendezéshez. Erre azért is szükség van, mert kiderült a virtuális tér csak részben pótolja a valóságos találkozást. Nem is igazán az eszökbemutatással van a probléma, hanem az a kontakt hiányzik, ami a valós pár méter távolságból adódik.

Nyugaton már tartanak kiállításokat, de nagyon visszafogottan, aminek nem csak a járvány lehetséges újbóli fellobbanása, de a cégek takarékoskossága is az oka. Úgy látom egyébként, hogy ott már az egész marketing rendszer kicsit kezd átalakulni, hiszen vannak olyan nagy gyártók, akik nem is a kiállításban, hanem a disztribútortalálkozókat szervezésében látják a jövőt. Bár ez egy szűkebb körnek szól, de akik ott vannak, azok valóban érdekesek a gyártók számára.

– *Ön nem csak céget vezet, de a szakmai utánpótlás nevelést is a szívében viseli. Ezen a területen mi napjainkban a helyzet?*

– Az OKJ képzés abszolút átalakult. Ma van egy színház- és rendezvénytechnikai ágazat, amin belül van öt – világítástechnikus, színpadtechnikus, hangtechnikus, vizuáltechnikus és porondtechnikus – szakterület. A képzés két éves, az első fél év közös, utána tudnak a hallgatók szakosodni. Ez a tematika lett kidolgozva az új oktatási törvényen belül, de emellett más intézmények – mint a Színművészeti Egyetem – is megreformálták a képzési lehetőségeiket, de ezek még kidolgozás alatt állnak.

Tölgyesi Tibor

Határ a csillagos ég

Szilárd falakat bont le a Nemzeti Dobogó

A vártnál is nagyobb sikerrel zárta első évét a Kecskeméti Nemzeti Színház dráma- és színházpedagógiai műhelye, a Nemzeti Dobogó, élén Tóth Kata dramaturggal, dráma- és színházpedagógussal. Az eddig elért eredmények és visszajelzések ez idő alatt tökéletesen megzilárdították a jövővel kapcsolatos elképzelések relevanciáját; minderről Tóth Katával beszélgettünk.

– *Már nem csupán szárnyakat bontogat, de egy év alatt országos szakmai megbecsültséget, a városban pedig teljes körű ismertséget ért el, és mostanra számos elégedett és boldog gyermek, illetve felnőtt bizalmát tudhatja magáénak a Nemzeti Dobogó. Milyen felállásban működtek jelenleg?*

– 2022. január 26-án mindannyian izgatottan vártuk, hogy elinduljon a Nemzeti Dobogó első csoportja, a 14-18 éves korú "Dobogó"-sokkal. Akkor a város számos középiskolájából érkező gimnazistákkal kezdtünk el dolgozni, a nyáron pedig megtartottuk első táborunkat, amelynek résztvevőiből októberben kialakult a 10-14 évesekből álló "Mustra" csoport. A történetünk idén januárban vált teljessé korosztályilag, amikor is útjára indítottuk a felnőtteknek szóló "ÉNKÉPzökör"-t.

– *Mi az állandó csoportjaitok fő profilja?*

– A Nemzeti Dobogó a kezdetektől azzal a céllal működik, hogy olyan társadalmi rétegeket is behozzon a színházba, akik nem csupán nézőként akarnak jelen lenni, hanem szeretnének nevelni, szocializálni, nyílni, a világra nyitottabbá tenni másokat és saját magukat nemcsak az előadások által, hanem foglalkozások szintjén is. A Nemzeti Dobogónak pontosan ez a célja a fejében már a kezdetek óta. A két gyerekcsoportunknál persze az elsődleges cél a tehetséggondozás, a felnőttek viszont főként a drámajáték örömeért csatlakoznak hozzánk.

– *Éppúgy fejlődhet az efféle foglalkozások által egy felnőtt, mint egy gyerek?*

– Úgy gondolom, ha a gyermekek készségei fejleszthetőek a drámajátékok során, akkor a felnőtteké is. Hasonló foglalkozásokat tartunk mindhárom csoportunknál, de természetesen korosztályspecifikusan. A különbség főként az, hogy a gyerekek órái egymásra épülnek, az évad végére pedig produktum is születik, míg a felnőttekkel egymástól független, szerkesztett foglalkozásokban dolgozunk.

– *Az állandó csoportok mellett alkalmanként egyszeri lehetőségeket is kínáltak az érdeklődőknek. Meséj ezekről!*

– Januárban megtartottuk az első workshopunkat olyan pedagógusoknak, akik munkájuk során aktívan használják a drámajátékot és a drámapedagógiát, és szerettek volna ebben fejlődni, illetve bővíteni az eszköztárukat. Nyolc órán keresztül dolgoztunk együtt, a foglalkozások különböző témákra épültek: ráhangoló, illetve koncentrációs gyakorlatokkal kezdtünk, majd következtek a testtudatra, színpadi mozgásra hangsúlyt fektető programok, a karakterépítés, a dramaturgiai gyakorlatok, az egészet pedig módszertani elemzéssel zártuk. A visszajelzések alapján a workshopnak nagy sikere volt, és mind az odaérkezők, mind mi, szervezők, tanítók rengeteget tanultunk az együtt töltött idő alatt.

– *Sokan egészen messziről érkeztek azért, hogy lássanak, illetve halljanak titeket.*

– Így igaz. Kecskeméten túl Kisunmajsáról, Bajáról és Sopronból is csatlakoztak hozzánk szép számmal pedagógusok, ami nagyon hízelgő. A paletta rendkívül széles volt annak tekintetében, hogy ki milyen korosztállyal dolgozik és milyen keretek között használja a drámapedagógiát, mégis kiegyensúlyozottan tudtuk mindenki számára újat és hasznosat mutatni. Szívmelengető érzés, hogy most már nemcsak úgy veszünk részt az emberek életében, hogy színdarabokat játszunk és kulisszajárásokat tartunk, hanem a tényleges munkájukban is tudjuk segíteni őket.

– *Hogyan képzeld el a jövőt a Nemzeti Dobogó életében?*

– Az egyik pedagógus mesélt nekem arról, hogy a Károli Gáspár Református Egyetem drámapedagógiai szakán, ahová jár, elismerik gyakorlatként a mi workshopunkat. Ez számomra csodás visszaigazolás azt

illetően, hogy a Kecskeméti Nemzeti Színház már elhelyezte magát a térképen. Ami szintúgy melengeti a szívem, hogy a Sopronból érkezett kolléga – aki egy igen komoly szakember – számtalan, gyakran külföldi workshopra jár, folyamatosan képi magát, hogy minél többet tudjon adni a gyerekeknek. Ő azt mondta nekem: a legmagasabb színvonalú workshop volt a miénk, amin az utóbbi időben részt vett. Kiráz a hideg, amikor ezt felidézem. Úgy gondolom, rendkívül komoly dolog, amit mi itt egy év alatt létrehoztunk, és elképesztő eredményeket értünk el. Bebizonyosodott, hogy fontos, amit csinálunk, éppen ezért a három állandó csoportunk természetesen megy tovább, és workshop is lesz még, hiszen van rá igény. Innentől kezdve viszont minden alkalommal egy adott tematikára helyezzük majd a hangsúlyt.

– *Ezt hallva hiánypótló, amit csináltok. Valóban így van?*

– Budapesten számos hasonló lehetőség közül lehet válogatni, de a környékbeliek szívesebben jönnek ide, hiszen jól ismernek minket, a színházat, és még közel is vagyunk. A soproni kolléga például a Pataki Andrásához fűződő korábbi kellemes munkaélményei miatt látogatott el

hozzánk. Hitt benne, hogy ahol ő jelen van, ott valami nagyon komoly dolog működhet. Sokan kiemelték továbbá, hogy bár a mi workshopunk ingyenes volt, mégsem azt látták rajtunk, hogy csak túl akarunk esni rajta, hanem felismerték, hogy mi mindezt önerőből hoztuk létre és tartottuk meg. A csapat azért jött létre, hogy segítsünk a pedagógusoknak és ezért senkitől nem vártunk pénzt. Úgy éreztük, ez a minimum a jelenlegi gazdasági helyzetben. Ez viszont ritkaság manapság, és bár úgy vélem, egy komoly szakember tudásának átadását igenis meg kell fizetni, mégsem szabad, hogy ez legyen az egyetlen motiváló erő.

– *A Kecskeméti Nemzeti Színház ugyanakkor szerencsés helyzetben van az ide kapcsolódó kiadásokat illetően.*

– Abszolút, hiszen már az óriási segítség, hogy nekünk nem kell tevényt fizetnünk, ezeket a foglalkozásokat a színház falain belül tartjuk. A Nemzeti Dobogó éppen azért foglal el komoly helyet a térképen, mert mi ezen falak között nőttünk ki magunkat, itt nevelkednünk, itt vagyunk jelen, van egy "otthonunk", nem csak összeálltunk és béreltünk egy termet, hogy megtartsunk egy workshopot. Nagy előnyünk, de egyben nagy szerencsénk is, hogy van erre lehetőségünk. A mai világban szerintem csak úgy lehet egy ilyet eredményesen végezni, ha egy intézmény teljes egészében a magáénak tekinti. Ezért vagyok rendkívül hálás Cseke Péter igazgató úrnak azért, hogy utat engedett a kezdeményezésemnek.

– *Végeredményben, mitől más, mitől különleges a Nemzeti Dobogó?*

– Azt gondolom, hogy bár az iskolák színjátszó csoportjai kiválóak, amit mi csinálunk, egészen egyedül. A tehetséggondozás igenis hiánypótló, mi ráadásul az egyénre és csoportra szabott készségfejlesztést helyezzük fókuszba, nem a produktum a legfontosabb. Kifejezetten szeretünk olyan gyerekekkel is dolgozni, akiket nem a színházi szakma érdekel, csak szeretnének magabiztosabbá válni vagy fejlődni az életük bármely területén. Ilyen a szemléletmódunk, a szellemiségünk, és szerintem ez dobogtatja folyamatosan azt a hatalmas szívet, ami a Nemzeti Dobogót képviseli.

– *Bár a Dobogó-család folyamatosan bővül, többnyire állandó társakkal dolgozol. Meséj róluk!*

– Az állandó családunk tagjai Szabó Dorottya, Aradi Imre és Var-

ga-Huszi Máté színművészek. Mindenki más területen dolgozik a gyerekekkel, így vagyunk egy igazán jó és hiánytalan csapat. Többek között zenei készségfejlesztést, beszédművelést, színészmesterséget, mozgást tanítunk. A tavalyi tábor során bebizonyosodott, hogy közülük mindenkinek van érzéke ehhez, és én, mint a Nemzeti Dobogó vezetője, aki pedagógus is vagyok, tudom, mi kell ahhoz, hogy valaki jól és hatékonyan bánjon a gyerekekkel. Nagy meggyőződéssel állítom, hogy a lehető legjobb embereket választottam magam mellé, és ezt mi sem igazolja jobban, hogy szemmel láthatóan imádják őket a gyerekek és nagyon sokat tanulnak tőlük. Ugyanakkor szeretném, hogy más kollégákkal is találkozzanak, így éppen az említett workshopra Márcz Fruzsina, Jankovics Anna, Csapó Virág, Bori Réka és Fazakas Géza színművészeket hívtam el. Úgy gondolom, azáltal, hogy a gyerekek és a felnőttek ilyen keretek között, testközelben találkoznak kedvenceikkel, rendkívül jól tesz a nézők és színházi dolgozók közötti dinamikának.

– *Számos projekt aktív résztvevője vagy dramaturgként éppúgy, mint drámapedagógusként. Miért szívügy számodra a tehetséggondozás, a Nemzeti Dobogó?*

– Érzem, mekkora hatással vagyunk ezekre a gyerekekre, a szülői üzenetei pedig alátámasztják az elképzelésemet. "Az én gyerekm egész héten a keddet várja és mindig nagyon boldogan jön haza. Ez a foglalkozás az egész hétre feltölti őt." Ezek a legnagyobb elismerések, amiket csak kaphatunk. Számomra nem az a fő, hogy innen bárki a színházi pályára lépjen, hanem az, hogy adjunk nekik egy kis füstert vagy löketet az élethez. Pontosan tudom, milyen gyerekként nagyon szeretni a színházat és kapcsolatban lenni olyanokkal, akik ezt a világot képviselik. Azáltal, hogy nem csupán színpadi munkájuk közben látják a művészeinket, a gyerekek képesek lesznek felismerni, hogy ők is éppúgy karnyújtásnyira vannak attól a magabiztosságtól, amit ők képviselnek a színpadon. Ha bárki rátalál erre a gondolkodásmódra, megtalálja a hivatását, vagy bármilyen fontos felismerést tesz, akkor megérte. Színházszeretőnek lenni valójában egy életmód, ezt kínáljuk mi itt a Nemzeti Dobogó keretein belül, és számomra azért szívügy ez az egész, mert nem titkolt célom minél több emberrel megszerettetni a színházat.

Morva Daniella

Forrás:
Kecskeméti Nemzeti Színház
Fotók: ifj. Hány Péter

A ma emberének az egyetlen kiút, ha felfedezi a humor lehetőségét a túlélésre

A 10. Színházi Olimpia keretein belül látogat Kecskemétre április 25-én az Isteni Színház Társulat, akik egy magán rendkívül nagy súlyt hordozó, mégis az életnek fricskát mutató komikummal telt történetet mesél el. A Koponyánk, körülbelül című előadást Kálló Béla Jászai Mari-díjas színész-rendező vitte színre, vele beszélgettünk.

– *Miért ezt a történetet választotta, mi az ok, amiért foglalkoztatta önt ez a téma?*

– Egy kicsit színházi prófétának érezzük magunkat, ugyanis jóval a pandémia előtt született meg bennünk az ötlet. Akkor viszont még csak olyan érveket tudtam felsorakoztatni Verebes Ernő drámaírónak, hogy igenis szükséges ilyen mélységű és problematikájú regényt színre vinni, mivel az embereknek humorra van szüksége a túléléshez. Persze ez a pandémia alatt megkapta a valós tartalmi miértjét, és ami még fontosabb: az utána következő időszakban az értékrendünk újrarendelése elengedhetetlenné vált.

– *Tökéletes választásnak bizonyultak a szereplők. Miért éppen rájuk esett a választása?*

– Csizmadia Gergő "F" szerepében Karinthy Frigyes, Boros Ádám pedig "X" szerepében szintén Karinthy Frigyes szerepét játssza. Mindketten kiváló színésztechnikai képességekkel rendelkeznek, de ami talán még fontosabb: a humoruk kiválóan képviseli Karinthy humorát. Az ő színházi jelenlétük kellően könnyed és nagyvonalú egy ilyen

erős, súlyos történet elmeséléséhez. Kettejük személyes kapcsolatrendszere – ahogyan humorral „bántják” egymást – tökéletesen alkalmas volt az egyébként nem könnyű drámai szerkezet megvalósítására.

– *A darabot iblető eredeti mű Karinthy Frigyes tollából származik. Mi a különbség a Koponyánk, körülbelül és az Utazás a koponyám körül történetei között?*

– A történet ugyanaz, Karinthy önéletrajzi regénye érintetlen maradt. Teljes mértékben hűek akartunk maradni az eredeti mű

történetmeséléséhez, hiszen éppen azáltal, hogy Karinthy személyes története valósul meg, válik számunkra is hitelessé, személyessé. Metszéspontok, amelyekben mi magunk, illetve a néző is ráismerhet a saját életére, ha nem is egy ennyire komoly betegség, de mindenki saját szenvedéstörténete által. Az őszinteség mértéke az, ami a regényt és a színházi megvalósulást összekapcsolja, ezáltal már a mi, vagyis az alkotók személyes vallomásává, vagyis a mi történetünké is válik.

– *A téma komolysága ellenére az előadás mégis tartalmaz komikumot. Hogyan lehetséges ezt*

színhádon, egy kétszereplős darabban jól közvetíteni, megmutatni, befogadhatóvá tenni?

– Mi ezt a próbafolyamat alatt egész egyszerűen „karinthyásnak” neveztük. A törekvésünk éppen az volt, hogy Karinthy életébe kellő mélységgel és szélességgel beleköltözzünk, hogy az ő világát, gondolkodását megismerve nem kizárólag azt, de a humorát is közvetíteni tudjuk. Nem véletlenül nyúltunk éppen hozzá. Szükségünk volt a humorára; arra az atomjaira bontó, a világot a maga valójában vizsgáló, de mindenféle nézőpontok, tükrök, önvizsgálódások által felkínált humorra, ami nélkül egyébként – de ezt az előadás is hangsúlyozza – nehéz keresztül menni szenvedéstörténeten. A ma emberének az egyetlen kiút, ha felfedezi a humor lehetőségét a túlélésre, ugyanis a humor a mai ember számára nem csupán egyszerű nevetést, könnyedséget biztosít. A humor remény, a humor az élet igenlése, a humor elfogadás.

– *Ha a koponyáról, az agyról, a betegségekről, a halálról beszélünk, a lehetőségek és ötletek tárháza kifogyhatatlan, hiszen mi magunk, de a nálunk ebben járta-
tasabbak sem tudnak még a témáról mindent. Mennyire fiktív vagy éppen valós a történet?*

– Teljes egészében valós, hiszen a halál lehetősége mindvégig jelen volt. Az akkori orvostudomány éppen annyi esélyt adott, hogy érdekes legyen belevágni. Éppen ettől vált a tét olyan naggyá. Az előadás szempontjából ez nagyon fontos tényező. Ha nincs ekkora tétje, nincs katarzis sem; nincs a regény és az előadás végén az értékek újrendezése. A halál tükrében válnak az élet dolgai igazán értékelhetővé. Semmi sem kérdez pontosabban vissza az

emberre, mint a halál. Szerencsénkre a halálnak is tud lenni jó humora.

– *Korábban azt mondta: „mindannyiunkban él az általunk színhádon megmutatott ket-tősség”. Mit jelent ez pontosan és miért fontos mindkét „ént” megmutatni az előadásban? Létezik-e a kettő egymás nélkül?*

– A mi esetünkben szükségtelen filozófiai fejtegetésekbe bocsátkozni. Egészen egyszerű oka van ugyanis: a drámaíró színházi leleményességét és a „karinthyizmus” kellő ismeretét jelzi ez a megoldás, ami ebben a ket-tősségben – amelyben a „másik én” bekapcsolódik segítségként – Karinthy lelkiismeretét, írásainak hőseit, vitapartnert, beszélgetőtársat, a fejben egyébként mindenkinek jól ismert megszólaló hangot jelenti. Sokféleképpen nevezhetjük „őt”, a kis „énkét”, a „lelkiismeretünket”, de jelenlétét nem tagadhatjuk le. Mi megengedtük ennek az „énkének”, hogy önálló életet éljen, de csak azért, hogy erősebb legyen a konfliktus a színházi megvalósulás fokozásának érdekében. Ha képletesen szólva elcsattan egy pofon, azt nem lehet másként értelmezni, csak pofonként. És bizony az embernek nem csak simogatásra, hanem pofonokra is szüksége van.

– *Milyen értéket közvetít, milyen tanulságot kíván megmutatni a közönségnek?*

– Fontosnak tartom, hogy az a tükör, amit egyébként alkalomadtán – jó esetben – vizsgálódásra előveszünk, nézzem egy kicsit alaposabban szét életünkben. Az önvizsgálódások után tudni fogjuk, hogy mi a dolgunk. Nem feltétlenül van szükség a halál vagy a betegség élményére, hogy átalakítsuk értékrendünket.

– *Milyen érzés, hogy a 10. Színházi Olimpia keretein belül, Kecskeméten vendégeskedve mutathatják be a produkciót? Mit vár az itteni közönségtől, illetve ettől a nagyszabású rendezvénytől?*

– A közönséggel való találkozás mindig nagy kihívást jelent, ilyenkor derül ki, mennyire tudjuk átengedni magunkat a színházi pillanatnak, mennyire hagyjuk megszületni a csodát. Ezek a pillanatok eget és földet képesek összekapcsolni. Bízunk benne, hogy ez Kecskeméten is sikerülni fog. A 10. Színházi Olimpia nagy lehetőség bekapcsolódni a világ színházi vérkeringésébe, és ezen keresztül együtt lenni a „Nagy Egész” megvalósulásában. Tudni arról, hogy mi alkotók egy irányba tartunk, csak éppen különböző nyelveken tesszük. A szívünk tele van. Köszönjük a lehetőséget!

Morva Daniella

Forrás:

Isteni Színház Társulat, színhaz.org

Keresztúton szemtől szembe Szélszegyet Benedekffy Katalin kitüntetéséhez Báthory Erzsébet szerepére készül az operaénekesnő

Sokat néztem a szemét. Színpadon és azon túl. Azt hiszem, ott csillog a benne rejlő titok. Az élet virrad a tekintetében. Fény, nevetés, tűz, lángvirág, bölcsesség, néha elkeseredés, ború, villámlás. Még nem láttam sírni, de biztos potyogtak a könnyei márciusban. Törölgette szemét, mikor olvasta: az anyaországi és erdélyi kultúrát egyaránt gazdagító, a magyar identitás megőrzését segítő művészi tevékenysége elismeréseként Magyar Arany Érdemkereszt polgári tagozat kitüntetésben részesült.

Ez a kereszt az ő keresztútja. Harangok, templomok, színpadok, itthon és a világ több pontján, színházak, szerepek, dalok, nóták, klasszikus művek, musicalek, operák, és operettek, versek kísérik ezt az útját, nagy utazásait, útkeresztjeit. Meg az Egy csipetnyi Erdély című könyve. Nagygalamfalva, a Madarasi Hargita, a Fogarasi- havasok,

ahonnan jött. Elszánt székely lányként 19 évesen egy hátizsákkal. Ő magyar színésznő lesz, akkor is, ha el kell hordani azért minden hegyet, ami útjába kerül. Megtette. Úgy, hogy égi mezőkre tört mindig közben. Soha nem beszélt nekem arról, amikor a zalaegerszegi kórházban feküdt és lemondtak róla az orvosok, akkor, azon az éjszakán, milyen volt a keresztútról visszajönni. Ég és föld között válaszüton lenni. Arra gondolni, milyen, ha a pillanat, a lélekhang hazaér az égvégtelenbe. A szeme mesél mindig erről a mai napig. A hangja. Már képzeletben halom most tőle, hogy javít: de nem úgy van az, írjam le, hogy mennyit tanult Hamari Júliától, Laki Krisztinától, Tokody Ilonától, Andrejcsik Istvántól. Mert mesterek nélkül az emlékek, a nagy teljesítmények is kihullhatnak az idő rostáiból, súlytalanná, porrá válik a tehetség munka és gyakorlás nélkül.

Benedekffy Katalin játszik az Operettszínházban, s tíz év után

júniusban újra Báthory Erzsébet szerepében látható a Margitszigeti Szabadtéri Színpadon a Kolozsvári Magyar Opera művészeivel. Ez amolyan mindörökké szerep marad számára, nehéz énekesi kihívással, nagy energiát követelő játékkal. Ilyenkor tényleg átélheti, a színpad bizony valóban veszthely. Nagyon veszthet az, aki nincs felvértezve a kiválasztott művészek alázatával, tehetségével, hitével. Neki a kereszt a hite. A fent és lent határa. Útjelző, biztos cél, sorsvonal. Ezért szeret elmenni a hegyekbe. Istenhez közelebb lenni a magasban. Beszélgetni vele. Ahol véget ér a szó, ott kezdődik a mindenség számára is. Olyan ez, mint a gyöngyhalásznak az óceán mélye. A nagy kékség. Sziklára épült mindig az élete, nem homokra. Így a vágyakból szőtt lélekháló megtartja a színpadon. Megtartotta eddig is. Ettől képes szárnyalni. Elég csak a szemét figyelni. A kereszt útját.

(V.R.)

Szinte tradíció, hogy a Leányfalui Szekér Színház a vajdasági magyarok területre viszi Jókai, Kisfaludy, Móricz, Szigligeti Ede vidám zenés darabjait. Idén Pozsgai Zsolt: Egy asszon, két asszon... bukovinai dalos játékát láthatja a közönség április 14-15-16-án Szabadkán, Kulán, Moravicán és Bácsfeketehegyen, Király Orsolya és Gergelyfy Zsófia szereplésében. Két kiváló zenészünk, Rossa Levente Bors és Bencze Balázs biztosítja a talpalávalót. A rendező a Szekér Színház alapítója és szer-

Egy asszon, két asszon

vezője, a vajdasági származású Kölcsey-Díjas Póka Éva.

Pozsgai Zsolt darabja igazi kamaradarab, összesen két valóságos szereplővel, mégis egy egész világot tár elénk. Két házasság előtt álló leány beszélget egymással – miről másról, mint az előttük álló nagy változások természetéről, a férfiakról, a házasságról, szeretetről, barátságáról és szere-

lemről; de még a gyűlöletről is. Ám a darab nem ettől eredeti, hanem attól, hogy a párbeszéd és a történetek a bukovinai, moldvai és székelyföldi folklórkinccs alapján születtek, üdítően őszinte, mégsem erős, mesterkéetlen nyelvezettel, sokhelyütt archaikus elemeket mutatva mesélik el a férfi és a nő örök ellentéteit, ugyanakkor az elválaszthatatlan vonzódást is. A di-

alógusokból az asszony teremtésétől a nászéjszaka fortélyaiig sok minden kiderül, a legtöbbször humoros, de esetenként szívszorító történetek során át a mosolyra indító naivitás és az ösztönös asszonyi rafinéria olyan módon válik egységgé, hogy a néző észrevétlenül egy kedves és szinte minden esetben megszívlelendő tanulságot hordozó, alapvetően opti-

mista hangulatú anekdotavilág kellős közepében találja magát, méghozzá csinos, fiatal lányok társaságában.

A kimondott és kimondatlan tanulságok a darabban elgondolkodtatnak, főleg, hogy kiderül; még a mostani, a természetestől és a hagyományoktól egyre távolabb kerülő, család- és valóságtagadó, józanságot és hagyományos értékrendet felszámoló korunkban is lehetséges tanulni azoktól az elődöktől, akik a maguk igazát képesek voltak közösségi média nélkül is átörökíteni a jövőbe – írta Bencze Balázs a darabról.

Tarol A Pál utcai fiúk Komáromban

Fantasztikus ünneplés, felállva tapsoló közönség

A Komáromi Jókai Színház falait megrengető ünneplésben volt része A Pál utcai fiúk musical stábjának a március végi premieren. Felállva, hosszú percekig tapsolta közönség a sikercsapatot. A finálé dalának népszerű sorait, "Ez a jel, innen el soha nem szaladunk/ Gyere mond, hogy a grund mi vagyunk!" a nézőtérben többen együtt énekeltek a szereplőkkel, akiket alig akartak leengedni a színpadról.

A 70. jubileumi évad fontos gondolata és üzenete volt, hogy Dész László - Geszti Péter és Grecco Krisztián művét - amely Molnár Ferenc azonos című regénye alapján készült - tűzte műsorára a komáromi teátrum. Rédlí Károly rendezése szól hűségéről, bátorságról, a háború értelmetlenségéről, az összefogás erejéről, amikor a grund, lehet egész élet

jelképe, kulturális örökség, színház, a felnőtté válás és a nagy kiállítások helyszíne.

Gál Tamás a színház igazgatója a bemutató után megköszönte a fantasztikus hangulatú előadást, s gratulált a darab stábjának, az alkotóknak, Rédlí Károly rendezőnek, Varga Emese dramaturgnak, Gados Erika jelmeztervezőnek, Szőke Anita díszlettervezőnek, Gergye Krisztián koreográfusnak, Balaskó Edit és Mesinger Nóra rendezőasszisztenseknek, a komáromi produkció teljes csapatának.

A kirobbanó erejű előadás iránt már most olyan nagy az érdeklődés, hogy a további alkalmakkor is teltház várja majd mindig a szereplőket, folyamatos jegyostrom alatt áll a teátrum. A színház épp ezért a következő évadban is műsoron tarja A Pál utcai fiúk musicalt.

A művészet, mely gyógyít, feltölt, irányt mutat, segít!

A PETŐFI200 emlékévként alkalmából 2023. január 1-én indította el a Veszprémi Petőfi Színház Minden napra egy Petőfi kezdeményezésűket, melynek keretében 365 napon keresztül hallhatnak a társulattól, rendezőktől, vendégművészekről, iskolásoktól, veszprémi és környékbeli lakosoktól egy Petőfi Sándor verset. A vers-program immár negyedik hónapja tart a teátrumban, és minden nap csodálatos szavazatok árasztják el Facebook oldalukat azok előzése során, melyre minden nap 17 órakor kerül sor az online térben. A különleges programra egész évben tudnak jelentkezni a szavazni vágyók.

Április közepén mutatták be Florian Zeller: Az apa című keserves bohózatát, mely kellő szeretettel,

kapcsolatban most szóba tudnak kerülni, felszínre tudnak jutni. Fontos témát vitatunk meg a nézővel, mégis kellemesen szórakoztató a főszereplő figurája, ami lazítja a komolyságot az előadásban. Ez a fajta kettőség a feladat szépsége és fontossága." – mondta el a rendező, Kálloy Molnár Péter.

2023. április 20-23. között rendezte meg a Veszprémi Petőfi Színház a nemzetközi, a színház-, táncművészet és a zene gyógyító erejét bemutató, szakmai beszélgetésekkel színesített, kilp- és filmpremierral egybekötött, külföldi akadálylial élő társulatokat, budapesti sikeres előadásokat és saját ősbemutatókat felvonultató VI. Lélektől-lélekgig Színház Gyógyító Erejének Fesztiválját! A négy napos fesztivál célkitűzése, hogy összművészeti programelemekkel aktuális, minden korosztályt

sajtótájékoztatót a fesztivál megálmodója, elindítója Kellerné Egri Zsuzsanna igazgatóhelyettes-kreatív menedzser. A 10. Színházi Olimpia keretében Lengyelországból és Szlovákiából is fogadnak kihívással élő társulatokat, de az online zaklatást feldolgozó, kifejezetten az ifjúságot segítő darabot, valamint a mentális betegségeket megértetni kívánó könyvből színpadra állított előadást, könnyűzenei programot, Máté Péter és Cserháti Zsuzsa dalait felvonultató élőzenés színházkoncertet, „Otthonra találni a művészetben” kezdeményezés kiállítását is élvezhetik a fesztiválra látogatók. „Ép testben, ép lélek” programelemek során pedig bőrgyógyászati, diabétesz, vérszír, koleszterin és emelő szűrővizsgálatokat is igénybe lehet venni.

Májusban is számos programmal várják a színházkedvelő közönséget Veszprémben. Bemutatásra kerül harmadik játékszíni előadásuk, a Táncorák című dráma, mely nem csak az autizmust dolgozza fel, de a művészet gyógyító erejére is példát ad, és arra, hogy higgyünk magunkban, szeressük magunkat és hogy mindig van tovább. „Senga és Ever szomszédok. Még sosem találkoztak. Mindketten bezárkóztak saját világukba. Senga élete a tánc, de egy balesetben súlyosan megsérült, az orvosok szerint soha többé nem táncolhat. Ever autista, különös intellektusú, akinek nehézséget jelent kapcsolatba lépni másokkal. Aztán Ever egy napon mégiscsak becsönget Sengához: tanítsa meg táncolni. Lépegetnek egymás felé, először kicsit ügyetlenül, aztán kíváncsi figyelemmel, milyen is a másik világa. Ahogy megismerik egymást, önmagukkal is szembesülnek, s érzelmekből szintén „leckéket vesznek”. Külön-külön és közösen is megpróbálnak „kitáncolni” a maguk komfortzónájából, amelyben jó ideje eldöglegnek.” – szól a leírás. Hagyományos jelleggel ismét gyönyörű előadással készülnek az édesanyáknak Anyák napján, ahogy a Színházi Gyermeknap sem marad el, mely során csupa vidámsággal és meglepetéssel várják a gyermekeket. Emellett pedig már elindultak a háttér munkálatok a június 15-18. között megrendezésre kerülő VI. Veszprémi Rátonyi Róbert Operettfesztiválra is.

A Veszprémi Petőfi Színház minden helyzetben közösségekben a közönséggel!

tisztelettel járja körbe az időskori demencia témakörét és mely igazi érzelmi hullámvölgybe viszi a nézőket és a szereplőket egyaránt, miközben megtanulhatjuk a végtelen, és bölcs türelmet, embertársaink tiszteletét. Az előadás egy apa és lánya történetén keresztül mutatja be gondolataink irányításának elvesztését, és annak hatását magunkra és környezetünkre. „A darab témája igen fontos és szenzitív, mégis a megható, elgondolkodtató jelenetek mellé igyekeztünk humort is jócskán belecsempészni. A megoldások, a veszélyek és a nehézségek ezzel

érintő témákat dolgozzon fel, segítve a közönséget, akik akár érintettek is lehetnek a problémákban. „Hat éve indítottuk útjára a fesztivált, melyet bár mi hívtunk életre, de a nézőkkel közösen, hiszen a közönség irányából is érezhető a vágy és akarat, hogy éljen ez a különleges fesztivál. Alkotónak és befogadónak egyaránt fontos a rendezvény küldetése, mely a színház és a művészetek erejével a mentális egészség megőrzésében, gyógyításában segít, tükröt tart, irányt mutat, megoldást kínál.” – mondta el a programbejelentő

Egzotikus mese ősbemutatójával várja a gyerekeket a Jókai Színház

„Zöld musical” ősbemutatóját tartotta a Jókai Színház. Pinczés István, a Naplopó szerző-rendezője válaszolt kérdéseinkre.

– Mitől „zöld” egy musical?

– A „zöld” szó a „zöld energia” jelzős kapcsolatból származik, a „zöld musical fiataloknak” műfajmeghatározás pedig arra céloz, hogy a mű a megújuló energia hasznosítását tudatosítja, nyomatékosítja a gyerekekben. Manapság természeti csapások, a klímaváltozás hatása, járványok, háborúk sújtanak bennünket vagy a szomszédos országokat, az egekbe szökik a fosszilis energia ára, nyáron aszály pusztít, télen az energiagondok miatt didergünk a fűtetlen szobákban, a tengert szennyezi az ember, veszélyben van a bolygó ökológiai egyensúlya. A művelt világban, a fejlett országokban egyre inkább jelen van a megújuló zöld energia, amit a napfényből, a tenger hullámmozgásából, a szélből szeretnénk nyerni. Ez a témája az új ifjúsági musicalnek, ám az információk mesébe szöve, egy eredeti japán népi legenda motívumaira támaszkodva, más cselekménymotívumokkal ötvözve jelennek meg a színpadon. Tudománytörténeti tény: a világ első napelemét a 19. században találta fel és szerelte össze egy 19 éves leleményes kreatív francia suhanc – innen a játékos cím is: Naplopó. A kétértelmű szó jelenti egyfelől a lusta embert (az eredeti japán népmese főhősét, aki a „többet ésszel, mint erővel” elve alapján nem munkával, hanem az eszével szeretne pénzt keresni), másfelől utal a francia fiatalember korszakos jelentőségű találmányára, a napenergia hasznosítására.

– Milyen forrásokat használ fel az előadás szövegkönyve?

– A Szannen Szanszuke-ról, a három éven át lustálkodó álomszűzék fiúról szóló japán népi legenda az 1500-as években keletkezhetett, megannyi szövegváltozata él a távolkeleti népmeseirodalomban, többen is feldolgozták, bővítették, kontaminálták a cselekmény epizódjait, fordulatait, stb. Én angol nyelvű változatban találkoztam az alapmesével, ami ma már japánul és magyarul is olvasható a Momotaro, a barackfiú című gyönyörű kötetben. Felkérésre Koizumi Hirosi japán rendező barátom a debreceni Csokonai Színházban és a zalaegerszegi Griff Bábszínházban is színre vitte Kinosita Dzsundzsi e mese motívumai alapján írt színművét. Ezt óriásbábokkal magam is megrendeztem Debrecenben a Vojtina Bábszínházban. A japán alapmesén kívül az új „zöld mesemusical” létrehozásához még két fontos forrásból merítettünk: a bibliai József történetéből, akit testvérei kútba dobtak (a mi hőstünket a folyóba dobják), onnan csodálatos módon megmenekül, majd a fáraó szolgálatába kerül. Az uralkodó álmát értelmezi a hét bő és a hét szűk esztendőről (nálunk napfogycsozás idején négy sovány kecske eszik meg négy kövér kecskét a nagyúr rémálmaiban). A megfjett álom arra figyelmeztet, hogy a gazdag hozamú évek termését el kell raktározni hombárokba, hogy az uralkodó meg tudja menteni népét az éhínségtől. A „többet ésszel, mint erővel” elve alapján ésszerű és tervszerű gazdálkodással a szűk esztendőket is át lehet vészelní – ez az üzenet itt és most fokozottan aktuális számunkra is. A harmadik forrásunk az a rendkívül jelentős tudományos felfedezés, amely egy 19 éves francia fiú nevéhez fűződik, aki az apja sufniájában feltalálta és elkészítette az első napelemet (amelyet később természetesen tökéletesítet-

tek, többek között Albert Einstein is). Nálunk, Magyarországon is jelene és jövője van a fotovoltikus jelenségre épülő megújuló energiának, a napfény hasznosításának. Ennek a fontosságára szeretnénk felhívni ifjú nézőink figyelmét a művészet az élményszintű ismeretterjesztés és a zenés-humoros szórakoztatás nemes eszközeivel.

– A nem mindennapi szöveghez különleges zene, jelmez és díszlet is készült?

– Tizenhárom különleges hangzású, japán hangszereken megszólaló gyönyörű dallam hangzik el a mesemusicalben – ezek debreceni zeneszerző, Czapp Ferenc műhelyében születnek folyamatosan. Halljuk majd a samiszent, a kotót, a daikót, a nyolclyukú fűrlyát, meg a többi egzotikus keleti hangszert, melynek hangjaira a Jókai Színház művészei énekelnek-táncolnak, kiegészülve a Viharsarok Táncszínház ifjú művészeivel. Ifj. Mlinár Pállal már hónapok óta a Tojama megyei néptáncok mozdulatkincsét elemezzük. A szereplők természetesen kimonó-ban, obiban, tabiban, getában, hakamában „szuriasizva” lépnek színpadra – azt reméljük, hogy a különleges tálalás jobban a tartalomra irányítja a figyelmet. Az origami ihlette díszlet is a korabeli Japánt idézi meg – játékos formában: tatamis szobát, iroli szabadtűzhelyet, alacsony asztalokat, csúszejtőket, rácsos ablakokat látunk majd a leleményesen berendezett játékhelyszíneken kétdimenziós paravánelemekből összelegózva.

– Mivel tudjuk még a figyelmet felhívni erre a darabra?

– A legfontosabb közönség-szerző információt még nem érintettük: készülő előadásunk világpremier, vagyis a szó valódi értelmében „globális ősbemutató”: a szentesi ifjú közönség és a csabai fiatalok láthatják a világon először a leleményes Naplopó zenészművészeti történetét – tárgyalásaink jelen állása szerint a következő évadban más magyarországi és határon túli magyar színházak is műsorukra tűzik, és ha nagyratartó terveink megvalósulnak, talán a darabbeli Nipponországba (azaz: Japánba) is eljut az előadás a közeljövőben; néhány hónappal ezelőtt a Légy jó mindhalál című musicalt vittem ki Tojamába mezőcsáti gyerekszűzszek és debreceni felnőtt szereplők közreműködésével!

Az előadás további vitathatatlan vonzereje, hogy egyszerre hasznos és szórakoztató; ismeretterjesztő és élményt adó. Cselekménye játékos és krimiszerűen fordulatossá, zenéje japánosan egzotikus, de a fiatalok körében oly népszerű rap ritmusok is ott zakatolnak egy-egy dalban. Mindenki énekel és táncol Mamikó nagyanyó házában, a falu főterén, a folyóparton, a lakodalomban. A Vi-

harsarok Táncszínház tagjai (akiket legutóbb a Drakula-fantáziában fergeteges magyar és román táncokban láttunk) most a japán néptánc finom és kecses mozdulatai mellett a kortárs táncelemekkel színesített „quick style” virtuozitását is bemutatják. A történetben végig jelen van a játékos, a humor, a csalafintaság, a vidámság. A mesében kinevettjük a buta és kapzsi embereket, és felhívjuk a figyelmet a leleményes, ügyes kreatív mozzanatok fontosságára – a mai életünkben is.

A főszereplő a valóságban is 19 éves: a fiatalok nagy kedvence, Bartus Botond jókora szereplőgárdával, fiatal színészekkel, másod-harmadéves színészkadémiai hallgatókkal és persze több évtizede a pályán lévő, tapasztalt színészekkel lép színpadra, a magát szegény sorból sikeres és boldog emberré felküzdő címszereplő, Szannen Szanszuke szerepében.

– Úgy tudom, japán tanácsadók is segítettek a rendező munkáját.

– Igen, a Bungeiza Gekidan társulatának két művésze, Koizumi Hirosi rendező és Funamoto Jukihito színész kollégám szakmai segítségére számítottunk a próbafolyamat közben. Velük először New Yorkban találkoztam 1981-ben, szakmai kapcsolatunk és barátságunk tehát több mint négy évtizedes. Majdnem száz alkalommal jártak és dolgoztak Magyarországon, én magam most decemberben voltam 70. alkalommal Tojamában, Örkény István Tótkéját vittük színre velük. Zenei, irodalmi és képzőművészeti téren is gazdag és gyümölcsöző a kapcsolat Tojama megye és Hajdú-Bihar megye művészei között. Tojamai japán barátaink művészi és technikai szaktanácsai most is hasznosak számunkra a szereplők mozgását, a ruhaviseletet, a Tojama megyei táncok stílusát illetően. Segítenek beszerezni a japán kimonókat és tartozékaikat, a szalmakalapokat, macuszakékat stb., hogy hamisítatlan japános környezetben láthassák a magyar gyerekek Naplopó tanulságos történetét.

A háromnapos kényszerszünet után Gogol: A revizor című komédiájával csalogatja a közönséget a Jókai Színház. A nagyszínpadi előadás premiere március 31-én, díszbemutatója április 1-jén volt. Az előadásról Szilágyiné Szabó Ágnes tudósít.

A mindenkori korrupciót, a hatalom kisemberhez való viszonyát, a zavarosban halászó gazembert ábrázolja Gogol társadalmi szatírája, amelyet Pataki András Jászai Mari-díjas rendező immár harmadjára állított színpadra. Hamar észreveszi a néző, hogy nemcsak egy névtelen orosz kisváros vezető rétegét, hanem egymásnak is kiszolgáltatott embereket lát. Az igazi imposztor, a darab címe ellenére nem Hlesztakov (Szabó Lajos nagyszerű alakításában), aki életében először érez rá a könnyű pénzszerzés ízére, hanem azok az emberek, akik mások hátán kapaszkodnak fölfelé, vagy másokat taposnak el az előbbre jutáshoz. Ebből az emberfajtából aztán van bőven – Gogol idekacsintana: szerencsére csak a színpadon.

„Nincs olyan ember, akinek ne lenne vaj a füle mögött” – mondja a Polgármester (a három év után visszatért Mészáros Mihály avatott játékában). De milyen vaj? Gyorsan kiderül erről az isten háta mögötti kisvárosról, hogy semmi sem működik benne: az állami építkezés helyén szeméthez, a betegek „gyógyulnak, mint a legyek”, a postamester nem is gonoszságból, hanem „tudásvágyból” bontja föl a leveleket. Pétervár – a civilizált város a sokat emlegetett kultúrával, színházzal és az abban táncoló kutyákkal – csak valami misztikus Paradicsomként ködlik fel a szereplők számára, tudásuk csak a saját pocsolójukról, az orosz határ mögött háromévesi gyaloglással elérhető városkáról van. Az élet itteni császárai – a Polgármester és széthullófélben lévő családja – a darab elején nagyon is elégedettek az életükkel, utóbb azonban már faszarja az orrukat a vidék. „És bizony, semmilyen kitüntetés megfizetésére nem vágyom”, mondja a város

A lóvá tett kisváros

első embere, kicsivel később azonban már tábornoki rangról ábrándozik. Mészáros Mihály valóságos lubickol a szerepben, időnként közvetlenül a közönségnek intézi a szavait, gazdag orgánuma kiválóan illik a szerephez.

Méltó társa a játékban Hlesztakov, a leszakállasodott, eléhezett éhenkórász, Plautus Morzsarágójának kései utóda. A szarotvi járásba (magyar viszonylatban: Mucsóra) készül, lecsúszott aranyifjú gyorsan feltalálja magát a húsosfazék közelében, egyre kevésbé óvatoskodik, amikor pénzt kér „kölcson”. Valóságos magánszámot ad elő, milyen fontos személyiség Péterváron, még Puskint is a barátai között tudhatja. (Gogolnak valóban a barátja volt a költő, sőt állítólag a darab témáját is tőle kapta.) Hlesztakov derekasan rákap a csalás ízére, végül már atlétában és házikabáiban fogadja mindazokat, akik pénzt akarnak a zsebébe gyömöszölni. Most valami fontosat megtanult, amit lehet, hogy egész életében kamatoztatni fog. Nagy szerencséje van szolgájával, Oszippal (Tege Antal kiváló alakításában), akinek több esze van, mint a gazdájának. Természetesen saját zsebére is dolgozik, bizonyára rutint

szerzett már abból, hogyan éljen meg a jég hátán is, ráadásul rendelkezik a bölcs mértéktartás képességével. Hlesztakov – szerencséjére – hallgat rá, távozik a részben rátukmált, részben kis csalással kicsikart pénzzel, magukkal hurcolva még az ebédleaszalt is az abrosz bugyrába gyűjtött, kezükre eső javakkal. (Kettejük a legapróbb részletig kidolgozott ebédjelenete az előadás egyik tetőpontja.)

Mi marad utánuk? A súlyosan demoralizált városka, nyakukon a valódi revizorral, az elit, amely egymást hajszolja ostobaságokba, és a kétségtelen, bár szimbolikusan ábrázolt brutalitás. A tehetetlenségből fakadó erőszak: a kisemberre, Dobcsinszkijra és Bobcsinszkijra ráhúzni a vizes lepedőt tévedésük miatt. A városka többi lakója nem érdemel a kiváltságosoktól figyelmet.

Az előadás egy félbemaradt építkezés elemei között zajlik, Szélyes Andrea korban tartotta a jelmezeket. A mi korunkba csörög át a telefon, a mi arcunkba tolják a gigantikus választási plakátot, ahogyan a Polgármester is időnként közvetlenül hozzánk intézi a szavait. A kortársaktól tudjuk, hogy maga Gogol szerzői

szándéka volt az ironia érzékeltetése, a többszörös tükröztetés, hiszen a darabban is elhangzik: valaki vígjátékot ír erről a helyzetről. Gogol a cenzúrát (és a darab valószínűsíthető betiltását) azzal kerülte el, hogy I. Miklósnak eljuttatta a kéziratot, és az engedélye birtokában adták elő a darabot az uralkodó jelenlétében, akit szerfelett mulattatott is a darab. (Mi Morcsányi Géza legújabb fordítását élvezhetjük, aki sajnálatos módon a próbafelelősködés alatt hunyt el.) A rendőrfőnököt malmi kocsin furikázzák, az imposztor hatalmas bölcsőben ringatják, ez a képi világ meg is felel annak a sajátos káoszoknak, amit Gogol ábrázol. Vélhetőleg min-

den idők leglassabb Revizor-előadása az élvezetekről is szól, hiszen a kisváros krémje a hatalmát erre a nyelvre fordítja le: állandóan esznek (vagy beszélnek róla), éhesen hörbölnek egyenesen a fazékból, lazacról, törpemurénáról, sós uborkákról esik szó, folyamatosan isznak. A hölgyeknek nem befolyás kell, hanem a kereskedőktől elvárt, látszólag önként felajánlott szép ruhák és persze a szerelem. Mindenképpen telitalálat a dobozok, utazóládák kreatív használata, egészen a nászajándékokig. A rendezés sajátos vonása a maszkok használata: e sorok írójának is valósággal erőltetnie kellett a szemét, hogy kivegye, melyik szereplő húzódik meg a maszk mögött. Varga Gábor, a nemzetközi koncertszínpadokon is foglalkoztatott jazz-zeneész improvizációja fantasztikus, ugyanakkor nem tolakodó: kiemeli a fontos részleteket, elválasztja a jeleneteket.

Hogy mit is helyez előtérbe ebből a gazdag darabból Pataki András rendezése? Ahogy Gogol írta, elvégre „minden attól függ, hogy milyen szempontból vesszük.” Számomra a szerző zsenijét, hiszen csaknem kétszáz éve lát el bennünket gondolkodni valóval.

Hogyan is mondja a Polgármester?

„Az hagyján, hogy mindenki rajtam röhög – de jönni fog egy firka, és már benne is vagyok egy vígjátékban. És előadják! Ez az őrjítő! Nem kímélnék se tisztséget, se tekintélyt, mindenki ezen fog csámcsogni, ennek fognak tapsolni.” Legyen úgy.

Szilágyiné Szabó Ágnes

A figurát keressük, nem a kort

Hamarosan végre Békéscsabán is megnézhetik A revizort, Pataki Andrásal, az előadás rendezőjével beszélgettünk.

– Negyedszer rendezi meg A revizort Pataki András – miért foglalkoztatja olyan nagyon ez a darab?

– A világirodalmi Top 10-ben benne van, ebből fakadóan örömmel ilyen minőségű darabhoz nyúl. Változó világunk folytán a darab fókuszpontja is változik, de húsbavágóan is tud hatni. Nem véletlenül volt Oroszországban betiltva, nem véletlen, hogy sokakba belemetsz ez a darab. Európának alapvető problémája a korrupció, jó, ha mi is szembenézünk ezzel a tipikus problémával.

– Mitől lesz az előadás „élő bábjáték”?

– Jan Kott egyik írását Soltész Tibor dramaturg ajánlotta figyelmembe, amikor néhány évtizede együtt dolgoztunk, akkor már A revizor első rendezésén munkálkodtam. Tibor azt mondta, mennyire hasonlít a gondolkodásom Jan Kottéra. A revizor a vásári komédia felől érkezik, olyan előadást fognak látni, amelyet kiemelünk a reális jelenetek világa közül, az abszurd felé. A vásári komédia archetipikus szereplői lesznek majd láthatóak a színpadon.

– A sajtótájékoztatón felhívta a figyelmet az egyik mellékszereplő fontosságára. Ki az – vagy találja ki a közönség?

– Tulajdonképpen mind egyik mellékszereplő megvan a maga mélysége drámailag, Gogol nem a felszínen szörfözik. Amit a

Dobcsinszkij-Bobcsinszkij páros kér, az nem felületes dolog, ahogyan Marja is legfeljebb a postamesterhez mehet férjhez a maga városában, számára érdekes egy (véltetőleg) szentpétervári fiatalember. Ennek ott van a tragikum, még ha a nőieséget csak az ordás édesanyjáról mintázhatja is. Minden mellékszereplőnek megvan a tragédiája.

– A rendezés nem kíván hangsúlyt fektetni a korszak érzékeltetésére. Milyen jelmezeket, díszleteket láthatunk majd?

– Funkcionálisan fogjuk fel a darabot, a jelmez világa tegnapi vagy mai, a figurát keressük, nem a kort. Az archetipusoknak megvannak a maguk jellemzői, ahhoz kötjük a megjelenésüket. Talán a XX. század második felét idézik a jelmezek. A díszletvilág is funkcionális: nincs

díszlet, színházi terekkel dolgozunk, állványrendszert mutatunk, de itt nincs építkezés, inkább bontás, mert mindent elloptak.

– A darab zenéjét egy jazz-muzsikusként, Varga Gábor szerezte, és tőle fogjuk majd hallani is, egy mobil zongorán, élőben. Miért került a színészek közé a zene, talán valami elidegenítés folytán, hogy nagyobb távolságot tartsunk a szövegtől?

– Ennek az előadásnak lehetne magnóról szóló zenéje, de mivel a vásári világnak szerves része a zene, élőben fogják hallani. Varga Gábor évtizedes távlatban volt tanítványa Binder Karcinak, számos előadást csináltunk már, ennek az előadásnak a zenéje nem a kottából, hanem a próbák alatt létrejövő dallamokból alakulnak ki.

A jövő színészeit és színházi szakembereit várja képzéseire a békéscsabai Színitanház, a BIAK Akadémia tagintézménye

Érettségizett, a színház világa iránt elkötelezett fiatalok kezdenek meg tanulmányaikat a Színitanházban szeptembertől. A képzés sajátosságairól Seregi Zoltánt, a Békéscsabai Jókai Színház direktorát, a Színitanház vezetőjét kérdeztük.

– Kiket vár képzéseire a Színitanház?

– Érettségire épülő, középfokú képzést biztosít intézményünk. A **gyakorlatos színész** és a ráépülő **színész I.** szakokon a képzés elkezdéséhez szükséges képességeket, a beszéd tisztaságát és a mozgáskészséget tekintjük a felvételnél elsődlegesnek, természetesen megpróbálunk következtetni a jelölt személyiségére is, a szeptembertől osztályt indító tanár véleményére építünk. A felvételnél azt figyeljük, hogy a hallgató át tudja adni a mű gondolatait, tisztán énekel-e, megfelel-e a mozgása. Ha ezen az első próbatételen sikerrel esik át, ha megvannak benne a szükséges készségek, akkor a következő három évben jelentős fejlődés tanúi leszünk.

– Milyen feladatokat kaphat a felvételnél az ide jelentkező diák?

– A többi érettségire épülő középfokú képzéshez hasonlóan hozzánk is jelentkezési lapot kell benyújtani, majd összeállítani egy listát a felvételiző által megtanult

monológokkal, versekkel, dalokkal. A felvételi bizottság tagjai instrukciókkal látják el a jelentkezőt, aki remélhetőleg ezt figyelembe véve folytatja a mű előadását.

– Fontos a pedagógusok, a szakemberek személye, akik továbbadják a tudásukat. Kik tanítanak a Színitanházban?

– Teátrumunk vezetői és színművészei tartják az órákat: korábban Fekete Péter, Karczag Ferenc, a néhai Kara Tünde, most Katkó Ferenc, Bartus Gyula és Seregi Zoltán.

– Az elméleti képzést magas óraszámú gyakorlat kíséri. Hol teljesíthetik ezt a hallgatók?

– A színházunk az **elsődleges gyakorlati hely.** A hallgatók részesei lesznek a produkcióknak, így sajátítják el a gyakorlati tudnivalókat. A kollégákkal, partnerekkel, vendégrendezővel folytatott munkát nagyon fontosnak tartjuk, hiszen így szokják meg a fiatalok a színpadi jelenléteket, a próbákat. **Gyakorlat-orientált oktatásunkat** jellemzi, hogy nemcsak Békéscsabán, hanem a **Szarvasi Vízi Színházban, a Budapesti Nagycirkuszban** is színpadra állhatnak a képzésre járó fiatalok.

– Békéscsabán igen erős a háttér munkát segítő technikusok kép-

zése is, talán nincs is olyan színház Magyarországon, ahol ne talál-nánk itt végzett szakembert. Milyen képzést indítanak számunkra szeptembertől?

– A színészek mellett szín-ház- és rendezvénytechnikusokat (színpadi hangtechnikusokat és világítás-technikusokat) képzünk, így a technikában jártas, vagy ez iránt kedvet érző fiatalokat várunk, érett-

ségi bizonyítvány birtokában. Felvételi elbeszélgetés alapján döntünk a felvételükről.

– Milyen dátumokra, határ-időkre kell figyelniük a fiataloknak? Hol találhatnak tájékoztatót, jelentkezési lapot a felvételizni vágyók?

– Május 27-én 11.00 órára várjuk őket Békéscsabára, a Jókai

Színházba, június 23-án pedig 14.00 órára Budapestre, az Artista-képző Intézetbe (Városligeti fasor 6). A címünket, elérhetőségeinket és minden, a jelentkezéshez elengedhetetlen információt a megtalálnak a **szinitanhaz.hu** és a **circuschool.hu** oldalakon az érdeklődők, akiket szeretettel várunk a képzéseinkre! Kérdéseiket a **szinitanhaz@biak.hu** címen tehetik fel, hívásaikat a +36 20 249 6880-as számon várjuk!

Színész, színház- és rendezvénytechnikus képzéseinkre várja a fiatalokat a Színitanház

A BIAK Színitanház Békéscsabán várja a színészi hivatáshoz kedvet érző fiatalokat komplex, gyakorlatközpontú, államilag finanszírozott, ingyenes képzéseire. Várjuk jelentkezésüket szeptemberben induló gyakorlatos színész és ráépülő színész I., valamint színház- és rendezvénytechnikus képzéseinkre **2023. május 27-ig!**

A FELVÉTELI VIZSGA HELYE ÉS IDEJE:

2023. május 27. (szombat) 11.00 óra Békéscsaba, Ibsen Ház (Andrássy út 1-3.)
2023. június 23-án (péntek) 14.00 óra Budapest, Artistaképző Intézet, Városligeti fasor 3.

A gyakorlatot a Békéscsabai Jókai Színházban, a Nemzeti Cirkuszművészeti Központban, a Fővárosi Nagycirkuszban és a Szarvasi Vízi Színházban teljesíthetik.

További információkért kérjük, keressék fel a www.szinitanhaz.hu vagy a www.circuschool.hu oldalt!

Impresszum:

Magyar Teátrum – színházi magazin – megjelenik: július és augusztus kivételével havonta – 2009-ben alapította a Magyar Teátrumi Társaság Egyesület, 1053 Budapest, Királyi Pál u. 18. Telefon: 06 (20) 500-2714; alapító főszerkesztő: **Fekete Péter** – Kiadja a Magyar Teátrum Közhasznú Nonprofit Kft., felelős kiadó a Kft. ügyvezetője – Szerkesztőség: 5600 Békéscsaba, Andrássy út 1-3., – Örökös felelős szerkesztő: **Józsa Mihály** – Szerkesztő: **Kovács Attila** – Korrektor: **Nyerges Tünde** – Magyar Teátrum Online: www.magyarateatrum.hu, online szerkesztés: **Aradszki Zoltán** – Olvasói e-mail: level@magyarateatrum.hu, előfizetés-megrendelés e-mail: rendel@magyarateatrum.hu – Terjeszti a kiadó, a Lapker Zrt. és Magyar Posta Zrt., terjesztéssel kapcsolatos e-mail: terjesztes@magyarateatrum.hu – Grafika: **Lengyel Tibor**, LogoDepo Kft., Tel.: 06 (94) 511-350, e-mail: info@logodepo.hu, DTP: **Peidl Péter** – Nyomatás: Mediaworks Hungary ZRT., 9021 Győr, Újlak u. 4/a., Vezérgazdátó: **Szabó Ferenc** – Nyomdatárium: 6729 Szeged, Szabadkai út 20. – ISSN 2061-1501

Támogatóink:

Magyar Kultúráért Alapítvány

Petőfi
Kulturális
Ügynökség

